

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
RESİM ANA SANAT DALI**

**SANATTA İFADE BİÇİMİ OLARAK ANAMORFİK
METOT**

Yüksek Lisans Tezi

Emel GÜVEN

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Özlem AYVAZ TUNÇ

SAMSUN
2020

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
RESİM ANA SANAT DALI**

SANATTA İFADE BİÇİMİ OLARAK ANAMORFİK METOT

Yüksek Lisans Tezi

Emel GÜVEN

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Özlem AYVAZ TUNÇ

SAMSUN
2021

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

... /... / 20...
Emel GÜVEN

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : SANATTA İFADE BİÇİMİ OLARAK ANAMORFİK METOT

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 05.01.2021 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 9
Tek kaynak oranı : % 2 çıkmıştır.

... /... / 20...
Danışman
Dr. Öğrt. Üyesi Özlem AYVAZ TUNÇ

ÖZET

SANATTA İFADE BİÇİMİ OLARAK ANAMORFİK METOT

Emel GÜVEN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Resim Ana Sanat Dalı

Yüksek Lisans, Şubat/2021

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Özlem AYVAZ TUNÇ

Perspektifin doğuşuyla eş zamanlı olarak ortaya çıkan anamorfik kavramı, perspektif ve matematik kurallarını içeren çözümlemelere dayalı olarak görsel algıda yanılsamalar yaratan bir ifade biçimini temsil eder. Anamorfik yaklaşım, geleneksel sanat anlayışından farklı olarak izleyicinin sanat eseriyle olan diyalogunu, keşfetmeye dayalı bir iletişime dönüştürmesiyle, ayrıca sanatçının izleyiciye vermek istediği mesajı kendi ifade biçimiyle aktarmasını mümkün kılmasıyla dikkat çekmektedir.

Bir ifade aracı olarak sanatla olan ilişkisi bağlamında anamorfik metodunun temel unsurlarının açıklanmasını ve tarihsel süreç içerisinde dönüşümlerinin ortaya konulmasını amaçlayan bu araştırma, temel konu, kavram ve yaklaşımların tanımlanması ve tarihi bir perspektiften incelenmesine yönelik literatür taramasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak anamorfik yöntemin tanımı, teknikleri, tarihteki gelişimi incelenmiş, daha sonra günümüzdeki yeri, anamorfik çözümlemelere dayalı üretim yapan sanatçıların eserleri üzerinden, yaratmak istedikleri etki ve yorumlama biçimleri ele alınmıştır.

Çalışma kapsamında, kadın ve kadın bedenine yapılan çeşitli algı, söylem ve toplumsal bakış temalı anamorfik çözümlmeleri içeren kişisel uygulamalara yer verilmiştir. Kadın ve kadın bedeni temalı, anamorfik çözümlmelere dayalı olarak gerçekleştirilen seri, beşi düzlem anamorfoz ve altısı silindir ayna anamorfoz kategorisinde on bir adet tuval üzerine yağlıboya resim çalışmalarından oluşmaktadır.

Anahtar Sözcükler: anamorfoz, yanılsama, perspektif, sanat, kadın.

ABSTRACT

ANAMORPHIC METHOD AS A FORM OF EXPRESSION IN ART

Emel GÜVEN

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Graduate, February/2021

Supervisor: Dr. Lecturer Özlem AYVAZ TUNÇ

The concept of anamorphic, which emerged simultaneously with the birth of perspective, represents a form of expression that creates illusions in visual perception based on analysis involving perspective and mathematical rules. Unlike the traditional understanding of art, the anamorphic approach draws attention by transforming the dialogue of the viewer with the artwork into an interactive communication based on exploration, and making it possible for the artist to convey the message he wants to convey to the audience in his own way of expression.

This research, which aims to explain the basic elements of the anamorphic method in the context of its relation with art as a means of expression and to reveal its transformations in the historical process, was carried out based on the literature review to examine the theoretical and methodological infrastructure of the study from a historical perspective. In this regard, firstly, the definition of the anamorphic method, its techniques and its development in history were analyzed, then its current place, the effects and interpretation styles that artists who make production based on anamorphic analysis want to create through their works are discussed.

Within the scope of the study, personal practices including various perception, discourse and social perspective themed anamorphic analysis on women and women's bodies were included. The series, based on anamorphic analysis with the themes of woman and female body, consists of eleven oil paintings on canvas in the category of 5 plane anamorphosis and 6 cylindrical mirror anamorphosis.

Keywords: anamorphosis, illusion, perspective, art, female.

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

“Sanatta İfade Biçimi Olarak Anamorfik Metot” isimli tez çalışması süresince akademik bilgisini benimle paylaşan ve bu süreçte manevi desteğini hiç esirgemeyen kıymetli danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Özlem Ayvaz Tunç’a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca anamorfik metot ile beni tanıştıran ve bu yönde çalışmamın ilk adımlarını atmamı sağlayan Sayın Prof. Dr. Gülten İmamoğlu’na teşekkürü borç bilirim. Çalışma sürecindeki zorluklarla baş etmemde bana en büyük desteği veren sevgili eşim Ümid Ata’ya, annem Gülay Güven ve babam Sayın Güven’e sonsuz teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca emeği geçen başta Sayın Prof. Dr. Halil İbrahim Türker olmak üzere tüm değerli hocalarıma bana kattıkları her şey için teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	v
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. SANATTA ANAMORFİK YAKLAŞIM	3
1.1. Anamorfik Nedir?.....	3
1.2. Anamorfik Kavramına Tarihsel Bakış.....	1
1.3. Sanatta Anamorfik.....	10
1.3.1. Anamorfik Görüntülerin Sınıflandırılması.....	11
1.3.1.1. Düzlem Anamorfoz (Anamorfik Perspektif)	11
1.3.1.1.1. Uzatma Yöntemi.....	11
1.3.1.1.2. Kanal Yöntemi	19
1.3.1.1.3. Yansıtma Yöntemi.....	23
1.3.1.2. Ayna Anamorfoz	25
1.3.1.2.1. Silindir Ayna Anamorfoz	25
1.3.1.2.2. Konik Ayna Anamorfoz	27
İKİNCİ BÖLÜM	31
2. GÜNÜMÜZ SANATINDA ANAMORFOZ	31
2.1. William Kentridge.....	31
2.2. Istvan Orosz.....	33
2.3. Awtar Singh Viridi	36
2.4. Jonty Hurwitz	38
2.5. Felice Varini.....	41
2.6. Bernard Pras	43
2.7. Patrick Hughes	44
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	48
3. ANAMORFOZA DAYALI UYGULAMA ÇALIŞMALARI	48
3.1. Uygulamanın Düşünsel Yönü	48
SONUÇ	78
KAYNAKÇA	81
ÖZ GEÇMİŞ	85

SİMGELER VE KISALTMALAR

- bk.** Bakınız
cm Santimetre
mm Milimetre
M.Ö. Milattan önce
3D Üç boyutlu
 π Ölçü birimi

GİRİŞ

İnsanın bilinçli eylemleri ve ihtiyaçları doğrultusunda gelişen sanat, bugün, başka disiplinlerle temasından doğan yeni ifade biçimleriyle karşımıza çıkmaktadır. Anamorfik yaklaşım, rönesanstan günümüze kadar karşımıza çıkan, farklı sanat pratikleriyle dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın konusunu, sanatla olan ilişkisinde anamorfik yaklaşımın, bir ifade aracı olarak sanatçı, eser ve izleyici arasında nasıl bir diyalog oluşturduğunun araştırılmasıdır.

Bir ifade aracı olarak sanatla olan ilişkisi bağlamında anamorfik yöntemin temel unsurlarının açıklanması ve tarihsel süreç içerisinde dönüşümlerinin ortaya konulmasını amaçlayan bu araştırma, temel konu, kavram ve yaklaşımların tanımlanması ve tarihi bir perspektiften incelenmesine yönelik, literatür taramasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, araştırma sürecinde, ulusal ve uluslararası düzeyde dergi, kitap, makale ve tezlerden faydalanılmış ve tüm bu incelemeler sonucunda araştırmanın üç bölümden oluşmasına karar verilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde anamorfik kavramına ve bu kavramı oluşturan temel unsurlara değinilmiştir. Ayrıca anamorfik yöntemin sanattaki yeri ve teknikleri örnekler üzerinden irdelenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, günümüz sanatında yer alan anamorfik çözümleri içeren sanatsal üretimler, sanatçı-izleyici-eser ilişkisi üzerinden irdelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde, düzlem anamorfoz ve silindir ayna anamorfoz kategorisinde çözümleri içeren uygulamalar yer almaktadır. Uygulamaların odağında, izleyicinin anamorfoz üzerinden, kadın ve kadın bedenine olan toplumsal algıyı, söylemi ve bakışı sorgulaması yer almaktadır.

İlk çağlardan günümüze uzanan döneme kadar kadının toplumdaki rolü ve yerinde gerek kültürel gerekse toplumsal farkların olduğu bilinmektedir. Örneğin, tarihteki ilk toplulukların anaerkil toplum düzenine sahip olduğu bilgisi aktarılmıştır. Doğurganlığın bereket ile eşdeğer tutulması ve kadın bedeninin bu toplumlarda kutsallaştırıldığına inanılıyordu. Öyle ki, bu toplumların soy ağacı anne ile ilişkilendirilmiştir ve babanın ikinci bir rolde olduğu fikri savunulmuştur (Serinken, 2016). Anaerkil dönemde kadının ruhu gibi kutsal olduğuna inanılan bedeni ve cinsel özellikleri eski çağ yapıtlarının şekillenme sürecinde etkili olmuştur. Kadın rahminin, iç bükey karnının, kıvrımlı

bedeninin temsili olan dairesel biçimler, dönem yapılarının ortak özellikleri olmuştur (Akyol ve Polatoğlu, 2017).

İnsanın güvenlik, mülkiyet, güç-iktidar ilişkilerin doğayla zaman içerisinde çatışmaya başlaması, anaerkil yaşam tarzının sonunu getirecek değişiklikler meydana getirmiştir (Serinken, 2016). Anaerkil düzenin son bulmasıyla, ataerkil bir düzene geçiş yaşanmıştır. Kadın ve kadın bedenine yüklenen anlamın geçmişten günümüze değişen algısını anamorfik çözümleneleri keşfetmeye dayalı bakış aracılığıyla izleyici ile uygulamalar arasında bir diyalog oluşturmak amaçlanmaktadır. Ayrıca, anamorfik yönteminin matematik ve perspektif kurallarına dayalı yapısı ile yağlıboya malzemenin esnek ve iletişime açık doğası arasında, uygulamalar üzerinden estetik ve içeriksel bir bağlantı kurulması amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

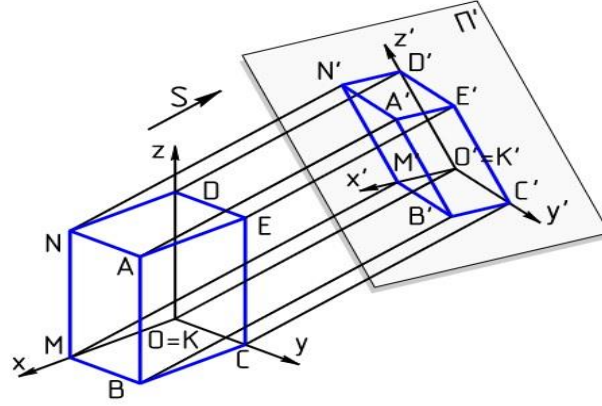
1. SANATTA ANAMORFİK YAKLAŞIM

1.1. Anamorfik Nedir?

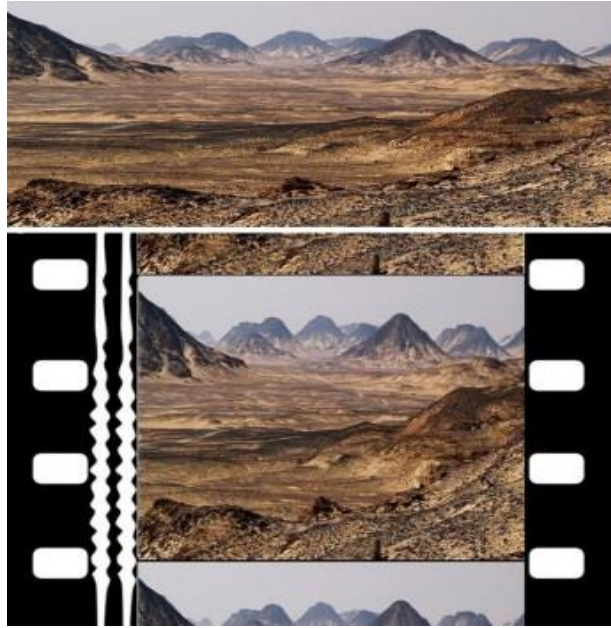
Anamorfik, temelinde perspektif kurallarını barındıran yansıma yaratma tekniğidir. Deforme edilmiş gibi görünen amorf görüntüler, sanatçının belirlediği özel avantaj noktasından bakıldığında ya da yansıma özelliği bulunan araçlarla görülebilmektedir.

Anamorfik Yunanca *ana* tekrar, *morph* ise form, şekil, biçim anlamına gelmektedir (Gardner, 1988: 97). Anamorfoz olarak da bilinen kavram; anamorfik illüzyon, anamorfik görüntü, anamorfik teknik, anamorfotik büyü, anamorfik projeksiyon, anamorfik sanat, anamorfik perspektif olarak literatürde yer almaktadır. Anamorfik kavramı birçok alanda karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, botanikçiler bazı bitkilerin farklı ortamda yetiştirilmesi nedeniyle oluşan radikal değişimlerine anamorfik adını vermişlerdir. Zoologlar hayvanların evrimsel modifikasyonlarındaki değişimleri için kullanmaktadırlar (Gardner, 1988: 107). Buradan hareketle, anamorfozu, doğamızda biçimi değişen ve dönüşen, yeniden inşa edilen formlar olarak ifade edebiliriz.

“Sinematografi dilinde anamorfik kelimesi, geniş açılı lens ile elde edilmiş bir görüntüyü, 35 mm film içerisine sıkıştırma ile elde edilen bir sinema çekim tekniği olarak tanımlanmaktadır” (bk. Şekil 1.2.) (Keleşoğlu ve Uygungöz, 2014: 5). Anamorfik; resim heykel yerleştirme sokak sanatı, endüstri ürünleri reklam mimari ve benzeri birçok alanda kullanılmaktadır.

Şekil 1.1. “Aksonometrik Sunuş Mantiğı”, Yuri Raysper, 2006 (<https://commons.wikimedia.org/>)

Şekil 1.2. Anamorföz sinemaskop örneğı, Christophe Dang Ngoc Chan ve Michael Hoefner, 2007 (<https://tr.m.wikipedia.org/>)

Anamorfik ile ilgili pek çok benzer tanım vardır, bunlara ilişkin yapılan birkaç tanım şu şekildedir: “Anamorföz, bir görüntünün şekil ve boyutlarının bozulmasıdır” (Mortillaro, 2015). Galileo, 1612’de Havari Aziz John’un freski için; yandan tek bir sabit noktadan bakıldığında bir insan figürü görüldüğünü, önden bakıldığında ise çizgi ve renk kaosu olarak tanımlamaktadır. Aynı zamanda imge ve anlamların birbirine aktığı, perspektif ile değişen imgenin kendine ait bir fantazmagori ya da alegorik şiir tanımında

bulunmaktadır (Baltrusaitis, 1977: 56). Belirli bir şekle sahip değilmiş gibi görünen fotoğraf, çizim ve nesnelerin algılanabilir olması için özel bir bakış açısına ihtiyacı vardır. Bu özel bakış açısından bakıldığında görüntü algılanabilir hale gelir. Anamorfik tasarımda önemli olan nokta doğru perspektif açısını yakalamaktır. Gözlemci ana görüntüyü görene kadar bir takım algısal yanılsama deneyim yaşamaktadır (Bars, 2017: 76). Belirli bir şekle sahip değilmiş gibi görünen fotoğraf, çizim ve nesnelerin algılanabilir olması için özel bir bakış açısına ihtiyacı vardır. Bu özel bakış açısından bakıldığında görüntü algılanabilir hale gelir. Anamorfoz; sadece belli bir noktadan bakıldığında çözümlenebilen çarpıtılmış, parçalanmış, uzatma-yayma gibi deformasyona uğratılmış çarpık görüntülerdir. Anamorfoz metodun önemli bir noktası da üç boyutlu alanda iki boyutlu yüzey etkisi yaratmaktır (Kocalan, 2018: 107-108). Ama aynı zamanda iki boyutlu yüzeyde üç boyutlu etkiler sunmaktadır.

Şekil 1.3. Kale arkası anamorfoz örneği
(<http://tpelesillusionsdoptiquet.e-monsite.com/>)

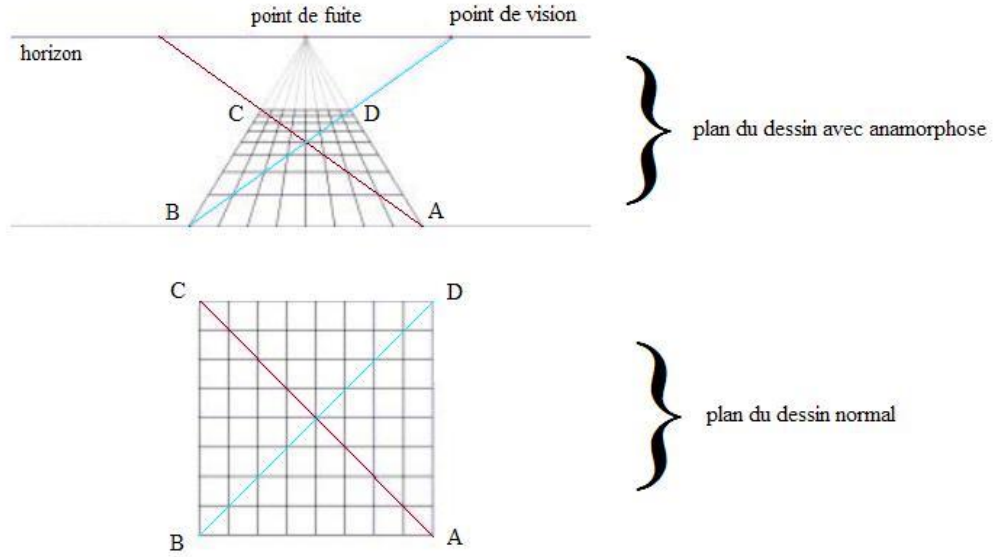
Günümüzde en yaygın anamorfoz görüntü örnekleri, futbol sahalarında (şekil 1.3.) ve motor yarış pistlerinin etrafındaki reklam panolarında karşımıza çıkmaktadır. Yerde çarpıtılmış, anamorfik çizimin 3 boyutlu algısı sayesinde televizyon ekranlarında klasik reklam pankartları gibi görünmektedir (Di Lazzaro, Murra and Vitelli, 2019).

Günlük hayatımızda trafikte sıkça karşılaştığımız, yer işaretlemeleri tam karşıdan bakıldığında anlamlandırılabilmesi için uzatılmış şekilde tasarlanmıştır (bk. Şekil 1.4.). Bu uzatma, yayma işlemi belli oranlarda yapılmaktadır. Dolayısıyla anamorfoz görüntü, sanal mekansal yapıyı simüle etmek için kasıt yaratılan bir illüzyon olduğu söylenebilir. Anamorfoz görüntü oluşturmanın temel mantığını açıklayan sistem şekil 1.5.'te

görülmektedir. Görsel sanatlarda anamorfoz, bir resimde temsil edilen öznenin olağan bakış açısından bakıldığında çarpık bir görüntüsünü veren, ancak belirli bir açıdan bakıldığında veya kavisli bir aynada yansıtılırsa bozulma ortadan kalkacak şekilde uygulanan ustaca bir perspektif tekniği. Bu nedenle anamorfik perspektif olarak da anılmaktadır.

Şekil 1.4. Yer işaretlemeleri anamorfoz örneği
(<http://tpelesillusionsdoptiquet.e-monsite.com/>)

Şekil 1.5. Perspektif anamorfoz ızgara sistemi örneği
(<http://tpelesillusionsdoptiquet.e-monsite.com/>)

1.2. Anamorfik Kavramına Tarihsel Bakış

Anamorfoz, Yunanca'dan türetilmiş dönüşüm, yeniden oluşum anlamına gelmektedir. Anamorfoz kavramı ilk olarak 1657 de Alman Gaspar Schott tarafından *Magia Universalis*'de kullanılmaya başlanmıştır (Orosz, 2020: 1).

Anamorfoz veya anamorfik kavramı 15. yüzyıl sonunda uygulanmaya başlanmış ve sonraki dönemlerde uygulayıcılar arasında popüler bir teknik haline gelmiştir (Keleşoğlu ve Uygungöz, 2014). Anamorfik perspektif, 15. yüzyıl sonundan uygulanmaya başlanmış bir teknik olmakla beraber bu teknik nesnelerin izdüşümüyle alakalıdır (Kocalan, 2018: 108).

Anamorfik görüntüler, artık tipik “bakma” gelenekleri tarafından sınırlandırılmayan bir özne/nesne ilişkisinden bahseder. Buradaki özne, alışılmışın dışında bir gözlemciye dönüşür. Burada gözlemciden yamuk, eğik, biçimsiz veya tek tip olmayan bir görüntüyü çözümlemesi beklenir. Böylelikle, gözlemci sanat yapıtının dinamiklerine dahil edilmiş olur. Anamorfik görüntüleri izlemek, görme yapısının dinamik, dönüşlü ve kendini eleştiren bir işlem olduğunu kanıtlar (Collins, 1992).

Sanatçılar ve izleyicilere hayranlık uyandıran anamorfik resmin muhtemelen en eski örneklerinden biri tarih öncesi Lascaux mağaralarında bulunmaktadır (Mortillaro, 2015: 51). Mağarada bulunan gerçekçi figürler, genelde yandan çizilmiş, hareket izlenimi yaratan imgeler olarak nitelendirilmiştir. Aynı zamanda bu çizimler sanatçıların çizim becerisini ortaya koymaktadır (Hodge, 2019: 50).

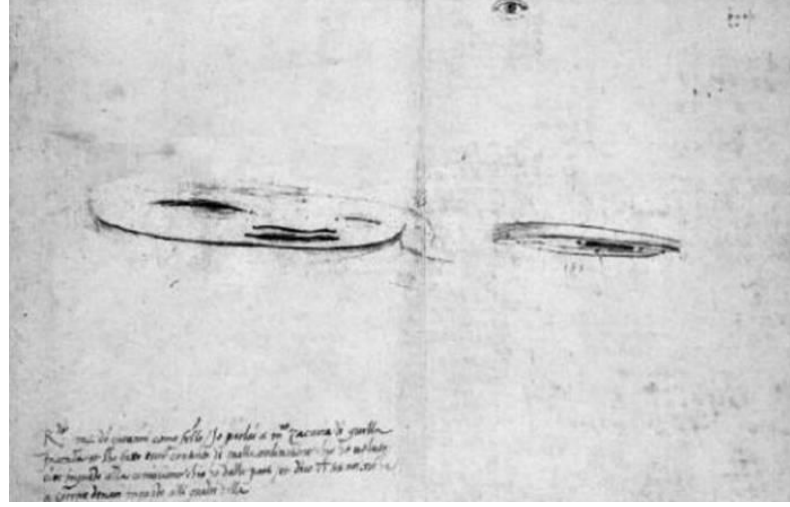

Şekil 1.6. Lascaux mağarası, hayvan figürlerini içeren panel çizim
(<https://www.lascaux.fr/en>)

Fransa Dordogne bölgesinde bulunan Lascaux (bk. Şekil 1.6.) mağarası içerisinde bulunan bu çizimler insanoğlunun ilk yetkin imge örnekleri olarak literatürde yer almaktadır. Mağarada bulunan resimlerin tahmini yaşının M.Ö. 18-15 bin yıl kadar öncesine ait olduğu bilinmektedir (Usta, 2015). Daha sonraki dönem Antik Yunan ve Roma yapıtları da (Parthenon gibi) anamorfik temele ilişkin hesaplamalarda bulunulduğunu göstermektedir (Mortillaro, 2015: 51). Sanatta anamorfik perspektife uyan ilk eserlere ise 15. ve 16. yüzyıllarda Piero della Francesca ve Leonardo da Vinci'nin eserlerinde rastlanmıştır.

Perspektifte ustalaşan Avrupalı ressam, en basit anamorfik görüntüden bile etkilenmişlerdir (Gardner, 1988: 98). Perspektif geometrisine önemli katkı sunanlardan biri olan Leonardo da Vinci'nin Codex Atlanticus'u anamorfik resmin bilinen ilk örneğini bulundurmaktadır. Şekil 1.7.'de gösterilen bu çizimler perspektif kurallarına uymayan bir forma sahip gibi görülmektedir.

Vinci, anamorfik görüntüyü, bir nesnenin gölgesinin, ışık kaynağı kullanılarak eğimli bir duvara yansıtılmasıyla oluşturmaktadır (Di Lazzaro, Murra and Vitelli, 2019).

Şekil 1.7. Leonardo Da Vinci, Codex Atlanticus, “Çocuk Yüzü ve Göz” (1483-1518) (Baltrusaitis, 1977)

Leonardo Da Vinci, üç tip insanoğlundan söz etmektedir. Bunlardan ilki görenler, ikincisi gösterildiğinde görenler ve üçüncüsü ise göremeyenlerdir. Görmek, bakmak, görünenin ardındaki gerçeklik gibi kavramlar uzun bir süredir pek çok sanatçının esin kaynağı olmuştur (Keleşoğlu ve Uygungöz, 2014). Buradan da anlaşılacağı üzere, anamorfik tekniğin gelişmesine yardımcı olan birçok sanatçının, görme kavramından etkilendiğini görebilmekteyiz.

Anamorfoz kavramını felsefi olarak ele aldığımızda gerçek nedir? Sorusuyla karşılaşmaktayız. Amorf şeklin olup olmadığı izleyicinin zihnindeki görüntünün veya yansımadan hangisinin gerçek olduğu sorusu alışılmış sınırlar ile boyut kavramına meydan okumaktadır (Orosz, 2020).

Anamorfik teknikle ilgili gösterilen en önemli örneklerden bir diğeri, Hans Holbein tarafından 1533 yılında yapılan “Büyükelçiler” adlı tablodur. Tabloda (bk. Şekil 1.8.) yerde çarpık bir şekilde duran biçimsiz görüntü, doğru açıdan bakıldığında ortaya çıkmaktadır.

Martin Gardner bu süreci *Time Travel and Other Mathematical Bewilderments* adlı kitabında şöyle yorumlamıştır: Deneyimlerimizle koşullandırılmış olan beynimiz, onu eğik bir dikkörtgene benzetmeye meyillidir (Gardner, 1988).

Şekil 1.8. The Ambassadors (Büyükelçiler) Hans Holbein, 1533
(<https://www.tarihlisanat.com/>)

Ünlü bir anamorfik görüntü örneğini içeren Büyükelçiler (1533) tablosunda (bk. Şekil 1.9.) anamorfik metot ile resmedilen kafatasını görmek için resmin sağ üst köşesinden bakmak gerekir. Resimdeki kafatasını görmenin bir başka yolu, düz bir aynanın kenarını sol alt köşeden yaklaşık olarak üç inç uzağa yerleştirip, ana görüntü ortaya çıkana dek izlemektir (Gardner, 1988: 98).

Lacan'ın bakış üzerine seminerinde verdiği örnek, Hans Holbein'in "Büyükelçiler" adlı tablosudur. Bu tablo bakışın direncini göze getirilmesiyle iyi bir örnektir. Holbein'in tablosu, yeniden doğuş döneminin görme alanına nasıl hakimiyet kurduğunu göstermektedir. Öyle ki bu çalışmayı Rönesans'ın manifestosu olarak okumak da mümkündür. Resimde iki büyükelçinin etrafını sarmış olan çeşitli nesnelere, keşifte bulunmayı, bilgiyi üretmeyi ve de sanatsal beğenin inceliğini göstermektedirler. Resimde zenginlik, biriktirmenin gücünün gösterimi, Rönesans dönemi kuzey geleneğinde Orta Çağ'dan kalma minyatür inceliğiyle oldukça etkili verilmiştir. Dönemin optik bilimiyle ilgilenmesi Holbein'in işçiliğinin teknik arka planı ve görme üzerine ne gibi anlamlar yüklediği konusunda da bir şeyler söylemektedir. Sahne o kadar güçlü bir görme ile verilmiştir ki her nesne uzaklıkları ve yakınlıkları düşünülmeden aynı bakış açısı ve mesafe içinde gösterilmiştir. İzleyiciye yakın olan zemin çizgileri ile en geri plandaki Osmanlı halısı aynı detaycılıkla işlenmiş, tüm nesnelere görünürlüğü eşit şekilde verilmiştir. Resmin alt tarafındaki anamorfik biçim ise bu düzenin içerisinde leke görevi gören etkisiyle bozucu bir göreve sahiptir (Ümer, 2018).

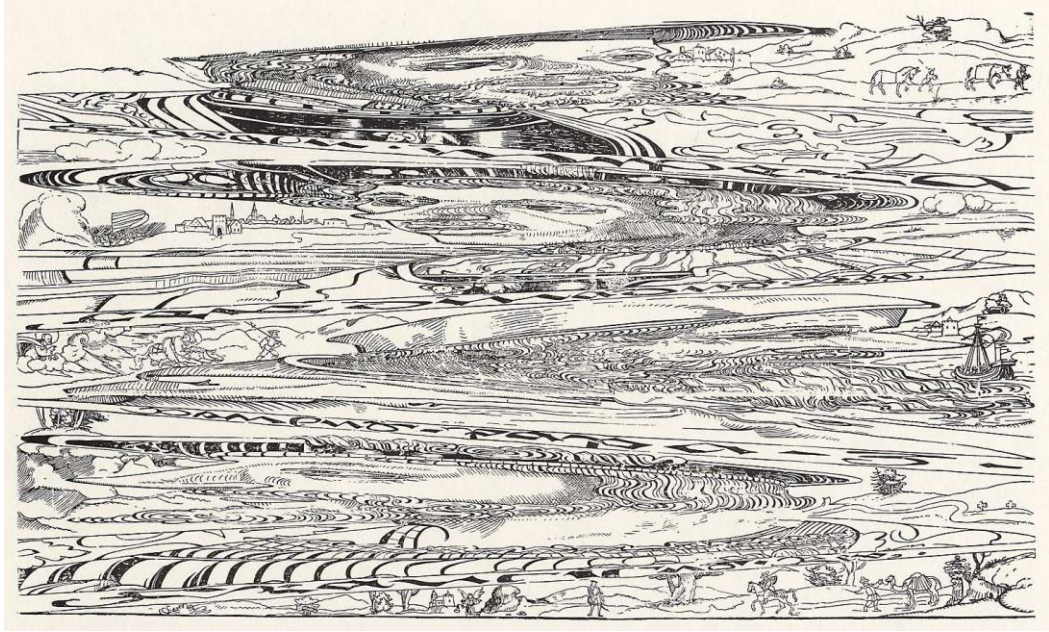
Şekil 1.9. The Ambassadors (Büyükelçiler) Hans Holbein, 1533 (<https://www.khanacademy.org/>)

Büyükelçiler isimli tablo bir hipoteze göre; merdiven inip çıkarken anamorfik görüntünün görüleceği şekilde tasarlanmıştı böylece basamakları çıkan kişinin açısında farklılıklar oluşacağından ana görüntüyü görüp korkması ve şaşırması beklenmekteydi (Keleşoğlu ve Uygungöz, 2014). Bu hipotez kurukafanın resme çapraz şekilde yerleştirilmesinin bir açıklaması olarak nitelendirilebilir.

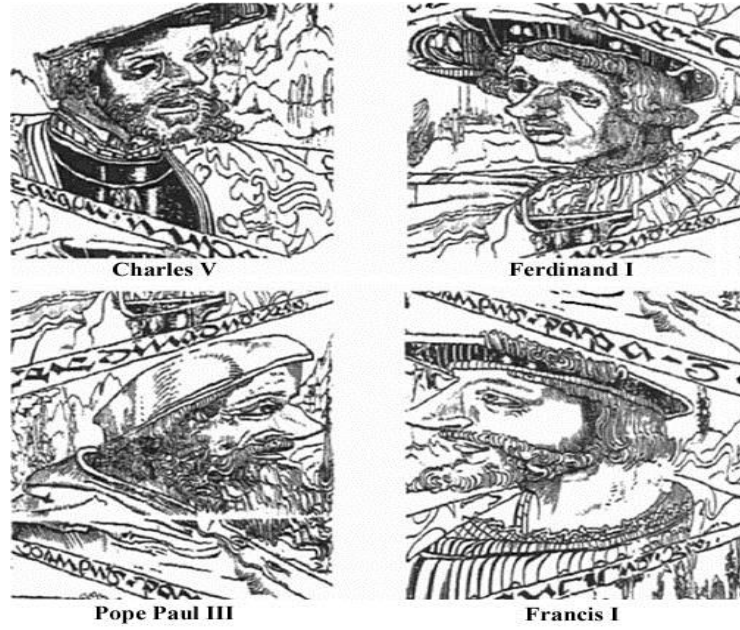
Sanatçıların bilinçli bir şekilde bozulmaya uğrattıkları anamorfik görüntülerde, gözlemci hareket ettikçe merak duygusunu tetikleyerek izleyeni sürekli keşfetmeye yöneltmektedir (Bars, 2017: 77). Dolayısıyla anamorfik perspektif, izleyicinin konumunu yani izlerken resme tam karşıdan bakma alışkanlığını değiştirdiğini, bu değişimin izleyicinin algısında yanılgılar meydana getirdiği söylenebilir. Resmin haricinde baskı yöntemiyle de anamorfik çözümlere dayalı üretimler gerçekleştirilmiştir.

Anamorfik görüntüler; ilgi çekici, sihirli, merak uyandıran ve bulmaca resim olarak nitelendirilmiştir. Anamorfik gravür resimlerin öncülerinden Edward Schön tarafından yapılan (bk. Şekil 1.10.) gravür, dört trapez sıradan oluşmaktadır. İlk bakışta gravürde figürler, manzaralar, hayvanlar görülmekte, bunlar karmaşık çizgiler arasında kompozisyona karışmaktadır. Gravüre yandan bakıldığında dört ayrı portre gözümüze

çarpmaktadır. Buradaki perspektif, görüntülerin aniden kaybolup, yeniden ortaya çıkmasına imkan tanımaktadır. Ortaya çıkan portrelere bakıldığında (bk. Şekil 1.11.) sırasıyla İmparator V Charles, Avusturya'lı I Ferdinand, I Francis ve VII Pope Clement'i görmekteyiz. Bu anamorfik görüntüde, kaostan net profiller ortaya çıktığı görülmektedir. Bu tematik görüntü, iki farklı açılı resmi bir arada sunma özelliğini taşımaktadır (Baltrusaitis, 1977: 11).

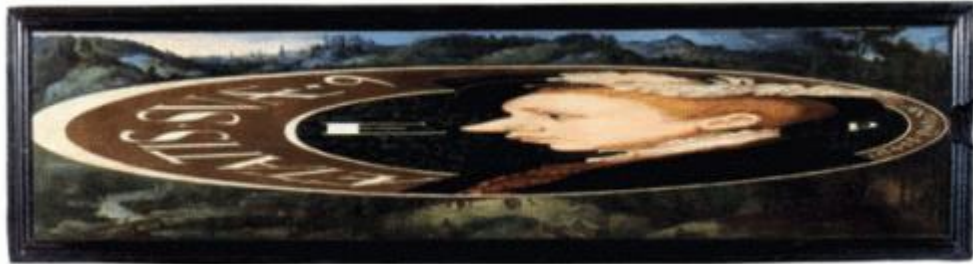

Şekil 1.10. Erhard Schön Vexierbild (Bulmaca resim) V. Charles, I. Ferdinand, III Pope Paul Anamorfik Resimler, 1535 (Baltrusaitis, 1977, s. 13)

Şekil 1.11. Erhard Schön Vexierbild (Bulmaca resim) V. Charles, 1. Ferdinand, III Pope Paul Anamorfik Resimler, 1535 (Esther M. Zimmer Lederberg)

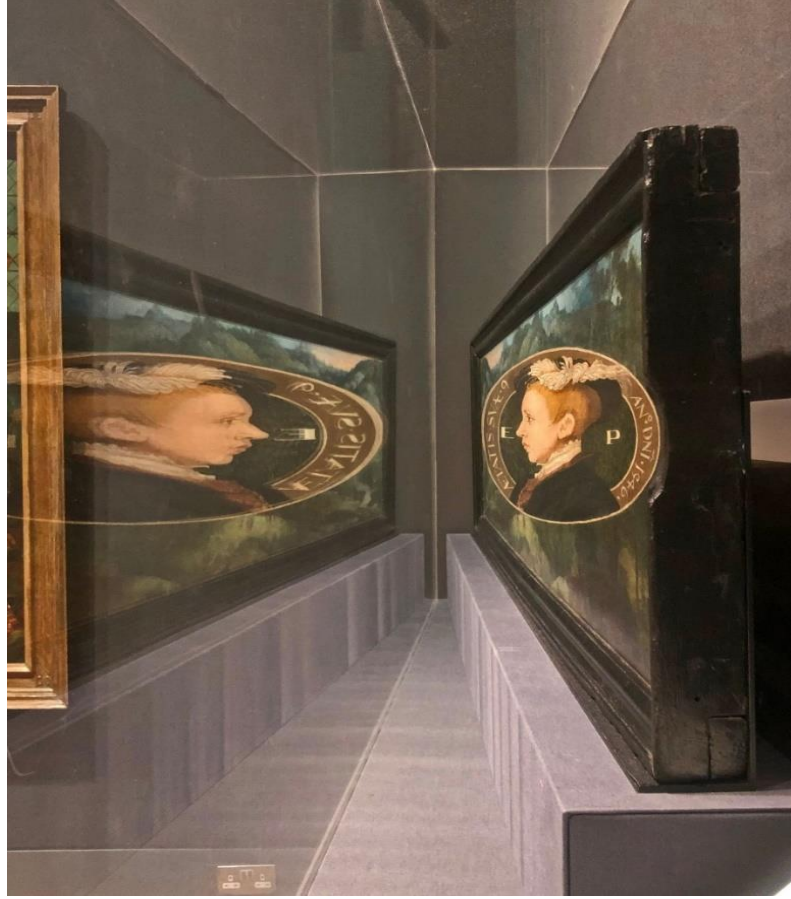
Erhard Schön'ün gravüründe tarihsel olaylara değinilen sahnelerini şekil 1.11.'de görmekteyiz. Anamorfik yöntem kullanılarak yapılan önemli portre çalışmalarından biri de, William Scrots tarafından 1546 yılında yapılan İngiltere Kralı "VI. Edward" (bk. Şekil 1.12.) portresidir.

Şekil 1.12. William Scrots, VI. Edward, Ulusal Portre Galerisi, Londra (thetudortravelguide.com)

İlk bakışta uzatılmış bir resim gibi görünmekte fakat resmin sağ tarafındaki avantaj noktasından bakıldığında ana görüntü ortaya çıkmaktadır. Burada (bk. Şekil 1.13.) öne çıkan detaylardan birisi de eserde tipografi kullanılmış olmasıdır. Eser, Whitehall Sarayında 1591-1592 yıllarında sergilenmiştir.

VI. Edward'ın 16. yüzyıldan kalma portresi önemli bir anamorfoz örneğidir. Karşıdan bakıldığında resim, garip bir şekilde çarpıtılmış gözüktür; resmi çevreleyen çerçevenin çok yakın köşesinden bakıldığında, çarpıklık aniden silinir. Kafa yerinden doğrulup havada asılı duracak konuma erişecekmiş gibi plastik bir görünüm kazanır (Gombrich, 1992: 213).

Şekil 1.13. William Scrots, VI Edward, Ulusal Portre Galerisi, Londra
(<https://thetudortravelguide.com/>)

Sanat yolculuğu süresince, anamorfik metot ile yapılmış pek çok önemli çalışmaya rastlamak mümkündür. Bunlardan birisi de tekniğin büyük özenle kullanıldığı ve günümüz sanatçılara ilham kaynağı olan Hollandalı Samuel van Hoogstraten'e ait *Bir Hollanda Evinin İç Mekanına Dikiz Şovu* isimli eserdir. Eser, (bk. Şekil 1.14.) dikdörtgen kutu şeklinde tasarlanmıştır. Tavan, zemin ve üç yan yüzeyine ise iç mekan görüntüleri resmedilmiştir. Eserde (bk. Şekil 1.15.) altıncı yüzey ise açık bırakılarak ışığın içeri girmesine olanak sunmuştur. Eser, pencere ya da mumun yanına yerleştirileceği

düşünülerek, özel işlemlerden geçmiş bir kağıt malzeme ile tamamlanmıştır. Kutunun iki yanında bulunan dikizleme deliklerinden bakıldığında üç boyutlu görüntü izlenebilir hale gelmektedir. Kutunun dış yüzü sanatçının daha sonra yazdığı teorik kitabın bölümlerini yansıtan alegorik çizimlerle tamamlanmıştır (Keleşoğlu ve Uygungöz, 2014: 8-9).

Şekil 1.14. Samuel van Hoogstraten, Hollandalı Bir Hollanda Evin İç Mekanına Dikiz Şovu, 58 x 88 x 60,5 cm 1655-60 Ulusal Galeri, Londra(<https://jhna.org/>)

Şekil 1.15. Samuel van Hoogstraten, Hollandalı Bir Hollanda Evin İç Mekanına Dikiz Şovu, 58 x 88 x 60,5 cm 1655-60 Ulusal Galeri, Londra (<https://jhna.org/>)

Rembrant'ın öğrencisi olan Samuel van Hoogstraten tarafından yapılan bu kutu, mekansal yanılsama yaratmakta, ev içi sahne delikten bakıldığında bozuk resimler merkezi perspektif ile uygun bir görüntüye dönüşmektedir (Orosz, 2020: 2).

1.3. Sanatta Anamorfik

Anamorfoz, bir perspektif biçimidir. Genelde diğer tüm biçimlerden daha katı bir şekilde, tüm perspektif yasalarına uymaktadır. Anamorfik resim, formu bozulmuş, fazlaca uzatılmış perspektif biçimidir. Bozulmayı gidermek ve asıl görüntüyü algılamak için, resmin özel bir şekilde görüntülenmesi gerekmektedir. Bunun için kavisli bir ayna kullanmak veya belirli bir yönden bakmak gerekmektedir. Belirli bir şekilde veya özel bir noktadan bakmanız gerektiğinden, bir seferde sadece bir kişi doğru görüntüyü görebilir. Anamorfik görüntüler, gözünüzü nasıl ve nereye yerleştireceğinizi bilmediğiniz sürece bir anlam ifade etmeyebilir (anamorphosis.com).

Sanatta anamorfoz veya anamorfik projeksiyon, doğrusal perspektif kurallarına, temsil geleneğine meydan okuma olarak görülmektedir. 15. yüzyılın sonlarında keşfedilen teknik, genellikle klasik doğrusal perspektif tarafından öne sürülen rasyonel özne/nesne ilişkisinin merkezden uzaklaşmasıyla ilişkilidir. Anamorfik terimin son dönem sanat tarihi ve psikanaliz literatüründe ortaya çıkması, perspektif teorisinin ötesinde bir role işaret ettiğini göstermektedir. Aynı zamanda perspektifin tersine çevrilmiş kullanımı bugün hem metaforik önemi bakımından hem de bakışın inşası üzerine literatüre ilişkin sağladığı kavrayışlar sebebiyle ilgi çekicidir (Collins, 1992).

Anamorfik görüntünün başarılı bir şekilde kavranması için gerekli olan, gözlemciyi, görme nesnesi ile geleneksel ilişkinin kelimenin tam anlamıyla “merkezden uzaklaştığı” aktif bir role sokar. Anamorfik görüntüleri gözlemek için, kişinin “eksantrik bir gözlemci” olması gerekir. Aynı zamanda bunu yapmaya istekli bir gözlemci eksen dışındaki bir konumdan “tekinsizlik”e bir göz atma olasılığı için “merkezli bir bakış noktasını feda eder. “Eksantrik gözlemci” terimi, Arnheim'in “eksantrik” ve “merkezci” terimlerinin bir bölümü olarak görülebilirken, Ben “eksantrik gözlemci”yi basitçe, maddi dünyaya göre merkezi bir konumda bulunan bir izleyicinin olağan modeline bir alternatif olarak öneriyorum. Eksantrik bir gözlemci, tam anlamıyla “ayrı duran” ve görme

sürecinin farkında olan bir gözlemci olan anamorfozun tam olarak gözlemcisidir. Eksantrik gözlemcinin bakış açısı, "merkezli" bir izleme konumunun reddi değildir, aslında, onun gölgesidir (Collins, 1992).

1.3.1. Anamorfik Görüntülerin Sınıflandırılması

Anamorfik perspektif, öncelikle düzlem anamorfozu (anamorfik perspektif) keşfi ile başlayıp ardından ayna (katoprik) anamorfozu ile çeşitlenmiştir. Ayna anamorfozu iki ayrı katagoride sınıflandırılmıştır. Bu bölümde düzlem anamorfozu yöntemleri olarak; uzatma yöntemi, kanal yöntemi ve yansıtma yöntemi incelenecektir. Ayna (katoprik) anamorfoz yönteminde ise silindir ve konik yöntemler incelenecektir.

1.3.1.1. Düzlem Anamorfoz (Anamorfik Perspektif)

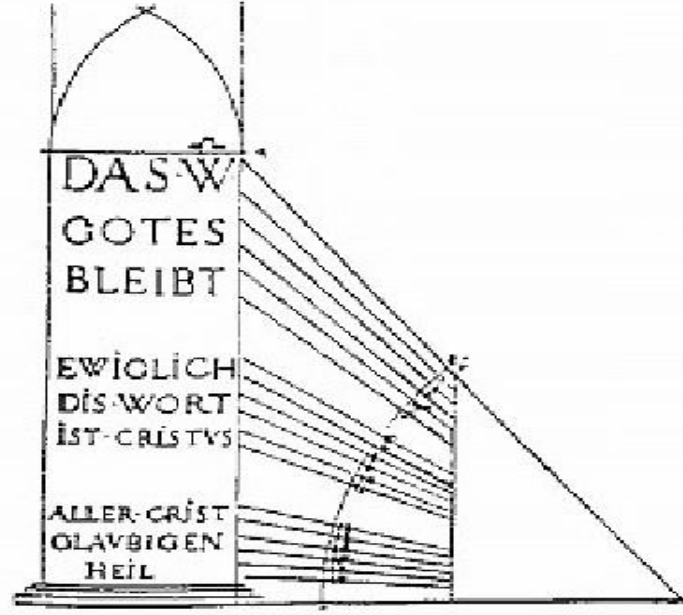
Düzlem anamorfozu; görüntünün düz bir yüzey üzerine genişletilmiş halinin aktarılması durumudur. Genişletme oranı sanatçı tasarımına göre farklılık göstermektedir. Sanatçının belirlediği özel avantaj noktasına göre görüntü izlenebilir hale gelmektedir.

1.3.1.1.1. Uzatma Yöntemi

Anamorfik uygulama metotları sanatçılar tarafından genellikle gizlenmekteydi. Sanatçılar ve matematikçiler kendilerine uygun metotlar üretip, anamorfik metodun uygulanmasına açıklık getirmeye çalışmışlardı. Bazı metotlar sanatçılar tarafından kabul görmemekte veya aşırı derecede karmaşık bulunmaktaydı.

Albert Dürer tarafından 1525 yılında yazılan *Underweissung der Messung* ölçme üzerine tezler adlı yapıt için çizilen bir illüstrasyonda: Kubbe üzerindeki harflerin insan gözü hizasından yukarı doğru uzadıkça harflerin oranlarının değiştiği görülmektedir (bk. Şekil 1.16.). Sanatçı, bu soruna (yani harflerin oranlarının eşit kalabilmesi için) negatif perspektif yöntemi ile çözüm getirmiştir. Bu yöntemde, merkezi görme noktasını yay gibi oluşturulmakta ve eşit biçimde işaretlenmektedir. Böylece harflerin boyları ve satır araları ortaya çıkmaktadır (Genç ve Sipahioğlu, 1990: 101).

Erhard Schön'e ait baskılar ve Holbein'in Büyükelçiler tablosu anamorfozun ilk örneği olarak kabul görmektedir fakat negatif perspektif kullanarak bina üzerindeki harflerin orantısını koruması yönündeki bu çaba anamorfozu kısmen onlardan evvelki çalışmasında kullanmış olma olasılığını göstermektedir (Hideko, 2009: 184).

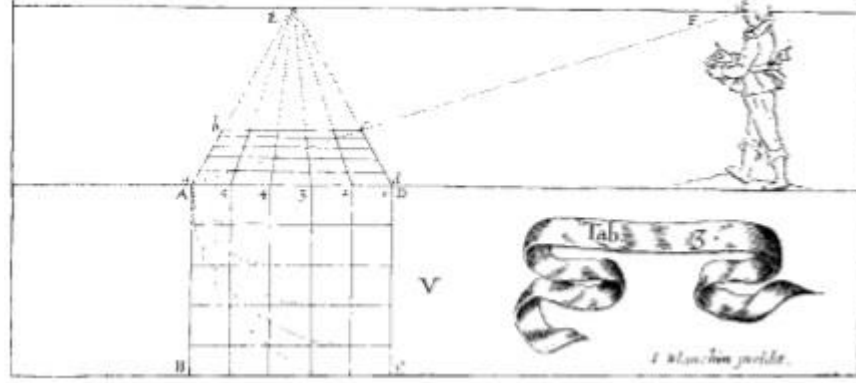

Şekil 1.16. Albert Dürer, Bir bina üzerindeki harfler, 1525, Gravür (<https://www.semanticscholar.org/>)

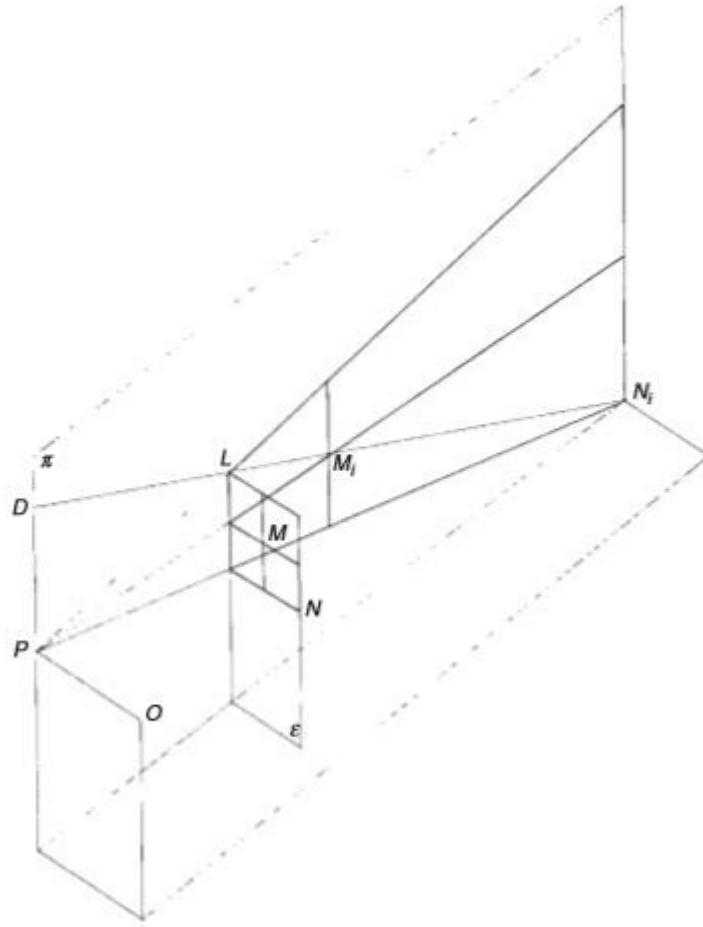
Bilim ve sanatı ortak bir potada eritip, uygulayıcılar için uygulanması kolay bir metot arayışı içerisinde olan Jean François Nicéron tarafından *La Perspective Creuse, Ou Magia Artificiele Des Effets Merveilleux* (Meraklı Perspektif veya Muhteşem Efektlerin Yapay Büyüsü) isimli kitabında açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

Nicéron'a diğer perspektif uygulayıcıları gibi okudukları yeterince tatmin edici gelmemiştir. Anamorfozlar için geometrik anlayışını perspektif teorisi ile açıklamak isteyen Nicéron, perspektif çalışmalarında bulunmuştur. Bu çalışmalar neticesinde Nicéron, uzaklık yöntemini sunmuştur. Nicéron'un sunduğu yöntem, geometri ile tanışmamış olan kişilere anamorfik oluşumların mantığını açıklamaya çalışmaktadır (Kirsti, 2007: 452). Jean François Nicéron'un, anamorfik metot için inşa ettiği mesafe noktası yapısı şekil 1.17.'de görülmektedir.

Görüntünün dikey bir konumda duracak şekilde yerleştirildiği varsayıldığında, düzlem kareler ile donatılır ve görüntü karelere bölünür. Bölünmüş olan kareler yani ızgara sistemindeki şekil, düzleme yansıtılır (Kirsti, 2007: 452).

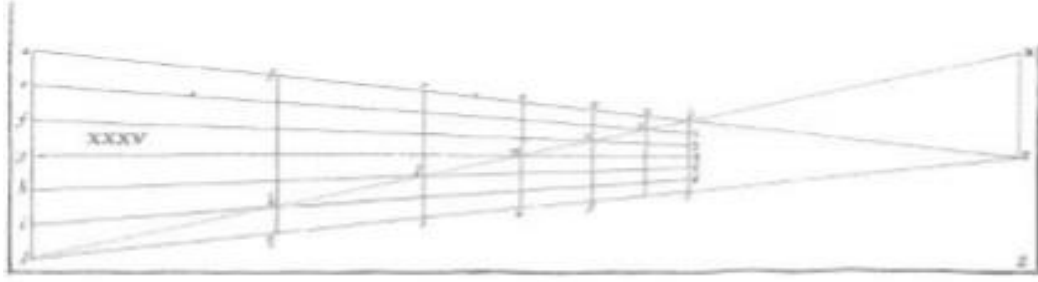
Şekil 1.17. Niceron'un mesafe noktası yapısının sunumu. Niceron 1638/1652

Şekil 1.18. Anamorfik bir ızgaraya yansıtılan bir kareler ızgarası

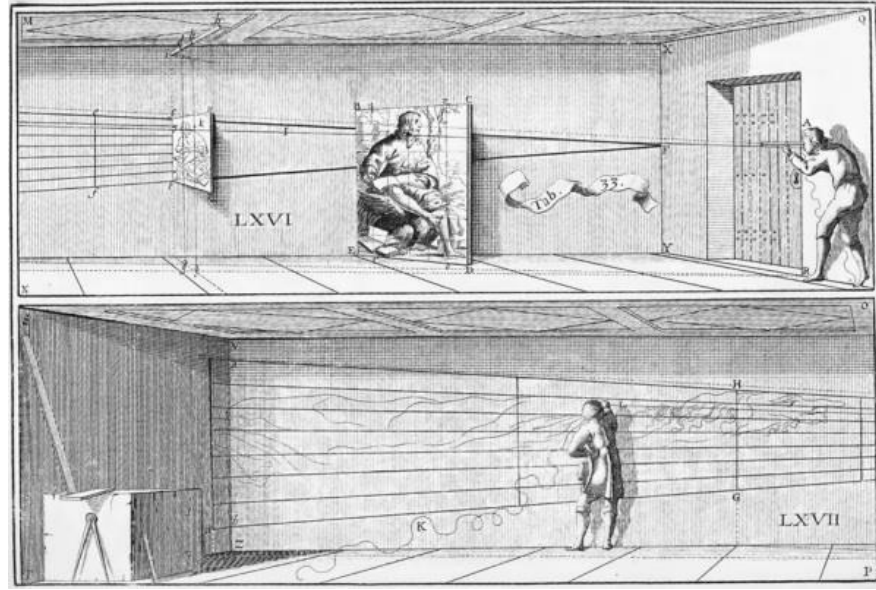
Niceron'un kareler ızgarası, şekil 1.18.'de L, N kareler ızgarası olarak aktarılmıştır. Basit ve anlaşılır olması açısından dört adet kare gösterilen bu ızgarada; O göz hizasını, π resim düzlemini (duvar), P ana kaybolma noktasını temsil etmektedir. P ile D noktası

arasındaki oran O ile P arasındaki mesafeyle eşit olarak belirlenmekte, ızgaranın dikey çizgileri ise düzlem (duvar) ile paraleldir (Kirsti, 2007: 454).

Şekil 1.19. Niceron'un anamorfik bir ızgaranın nasıl oluşturulacağına dair örnek. Niceron 1638

Açıklamanın daha anlaşılır hali şekil 1.19.'da gösterilmektedir. Izgara sistemi oturtulduktan sonra detayları işleme aşamasına geçilmektedir. Niceron'un kareler ızgarası sistemi, sanatçılara anamorfik eserler üretmede önemli kolaylıklar sağlamıştır.

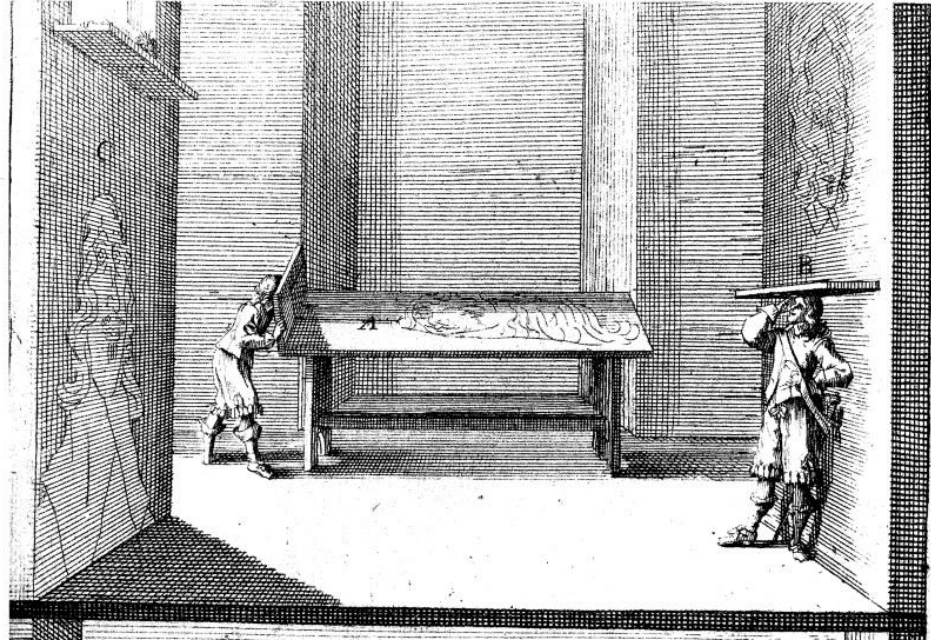

Şekil 1.20. Anamorfik izdüşümü gösteren illüstrasyon, J. F. Niceron (1646).

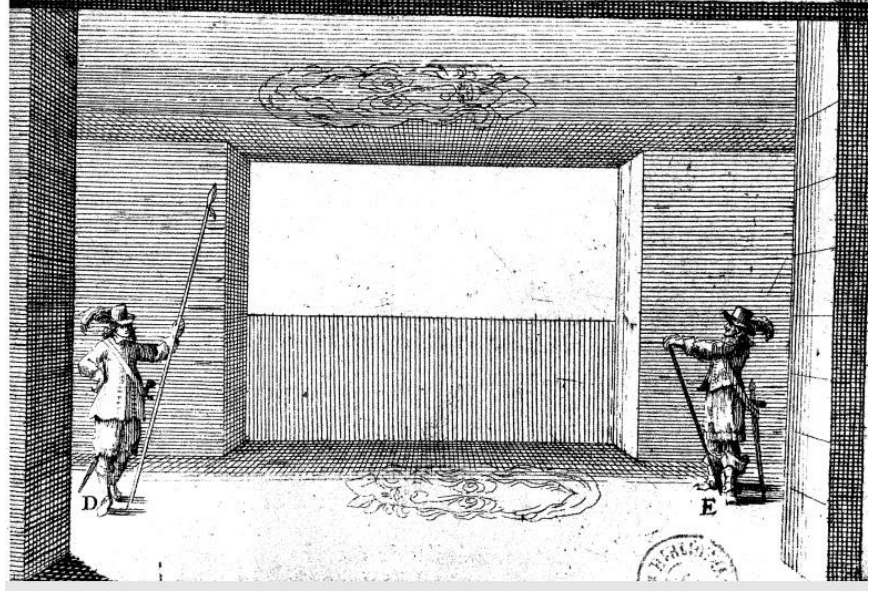
Şekil 1.20'de gösterilen işlemler, anamorfizmin birçok kareye bölünerek nasıl gerçekleşeceğini anlatmaktadır. Ardından kareleme yöntemi kullanılarak (resmi büyütmede olduğu gibi) görüntünün nasıl ortaya çıkacağını göstermektedir (Empler, 2017: 8).

Niceron, sunduğu yöntem ile sihirli resmin nasıl yapıldığını açıklığa kavuşturmuştur. Anamorfik görüntüler sadece tuvale değil, aynı zamanda daha büyük bir yüzey olan duvara da uygulanmıştır. Bununla ilgili olarak optik, anoptrik ve katoptrik kavramları ortaya çıkmıştır.

Anamorfik görüntünün (bk. Şekil 1.21. ve 1.22.) görülmesi için yatay olarak bakılan resme optik, bir duvarın tepe noktasına yerleştirilen görüntüye bakıldığında anoptrik, yukarıdan aşağıya bakıldığında görülen görüntüye ise katoptrik adı verilmektedir (Ata, 2015: 42).

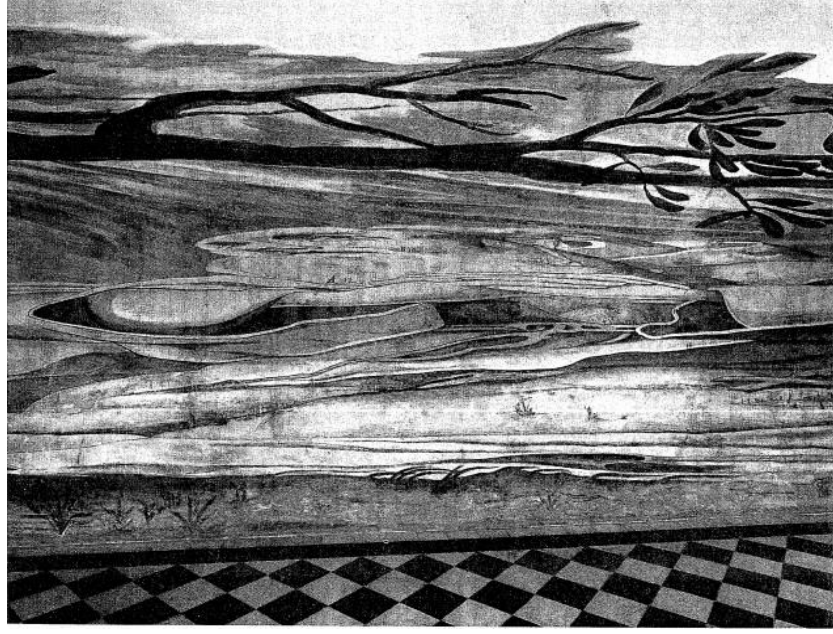
Şekil 1.21. Peder(Jean) Du Breul: “Optik” “Anoptrik” ve “Katoptrik” anamorfozlar koleksiyonu, 1649 (Baltrusaitis, 1977:48)

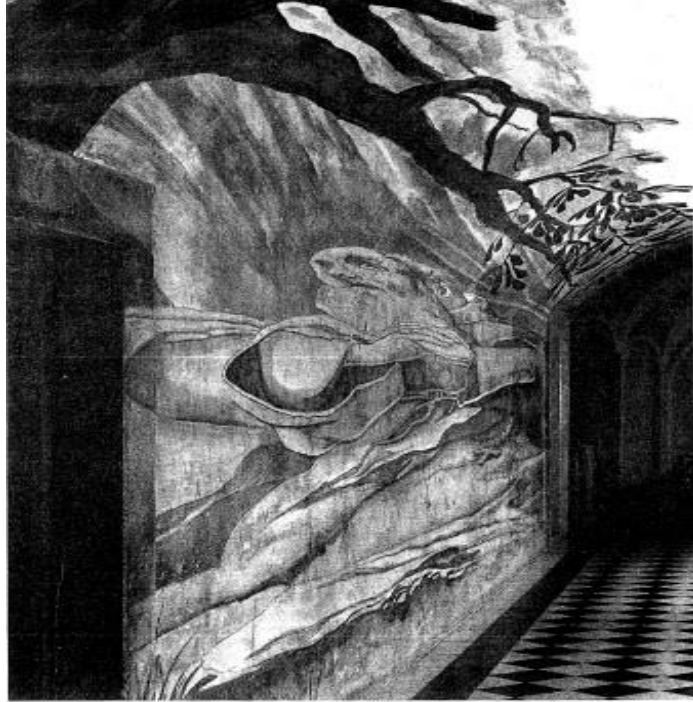
Şekil 1.22. Peder(Jean) Du Breul: “Optik” “Anoptrik” ve “Katoptrik” anamorfozlar koleksiyonu, 1649 (Baltrusaitis, 1977:48)

Bozuk görüntülerle donatılmış iki odada; duvar, zemin, masa ve tavanda uzatılmış olan devasa görüntüler görülmektedir. İnsanların bu görüntüleri görebilmesi için panellerin üzerinde bulunan deliklerden bakmaları gerekmektedir. Anamorfik resimler kimi zaman boyanabilir kimi zaman ise kakma ile işlenebilmektedirler. Odalar, etrafta yükselen görüntüler hareket ettikçe kaybolan hayalet odaları gibi görünmektedir (Baltrusaitis, 1977: 49). Bu odadaki örnekten hareketle; koridorlarda, tavanlarda anamorfoz görüntü örneklerine rastlanmaktadır. Bunlardan birisi dua ederken diz çökmüş olan Poala’lı Aziz Françis (bk. Şekil 1.23.) anamorfozudur.

Duvar boyunca devam eden uzatılmış çizgiler, galerinin sonunda durulduğunda ağaçların çalılıkların ortasında diz çökmüş şekilde duran (bk. Şekil 1.24.) Poala’lı Aziz Françis’i ortaya çıkarmaktadır. Bu etkileyici devasa resim, yeni bir yöntem ile oluşturulmuştur. Emmanuel Maignan, geometrik ızgara yerine ipleri kullanmayı tercih etmiştir. İpler, gözlerden çıkan görsel ışınları temsil etmektedir (Baltrusaitis, 1977: 54).

Şekil 1.23. Emanuel Maignan, Poala'lı Aziz Francis, S. Trinita dei Monti manastırındaki anamorfik fresk, Optik bozulma ve düzeltme, Roma, 1642. (Baltrusaitis, 1977, s. 52)

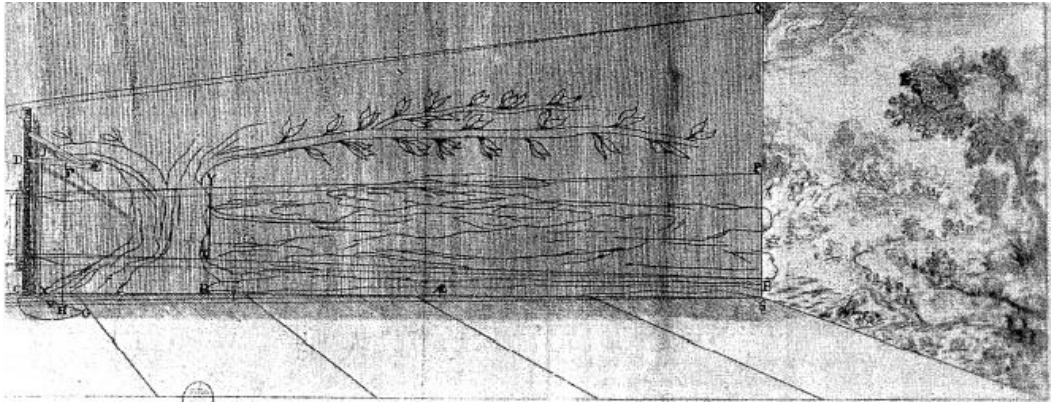
Şekil 1.24. Emmanuel Maignan, Poala'lı Aziz Francis, S. Trinita dei Monti manastırındaki anamorfik fresk, Optik bozulma ve düzeltme, Roma, 1642. (Baltrusaitis, 1977, s. 53)

Bu karmaşık anamorfik görüntünün (bk. Şekil 1.25.) içerisinde Roma şehrinin bir kısmı gizlenmiş durumdadır. Resimde bulutların altında küçük binalar ve insan figürleri görülmektedir (Hall, 2020).

Şekil 1.25. Emmanuel Maignan, Poala'lı Aziz Francis, S. Trinita dei Monti manastırındaki anamorfik fresk detay, Roma, 1642 (Hall, 2020)

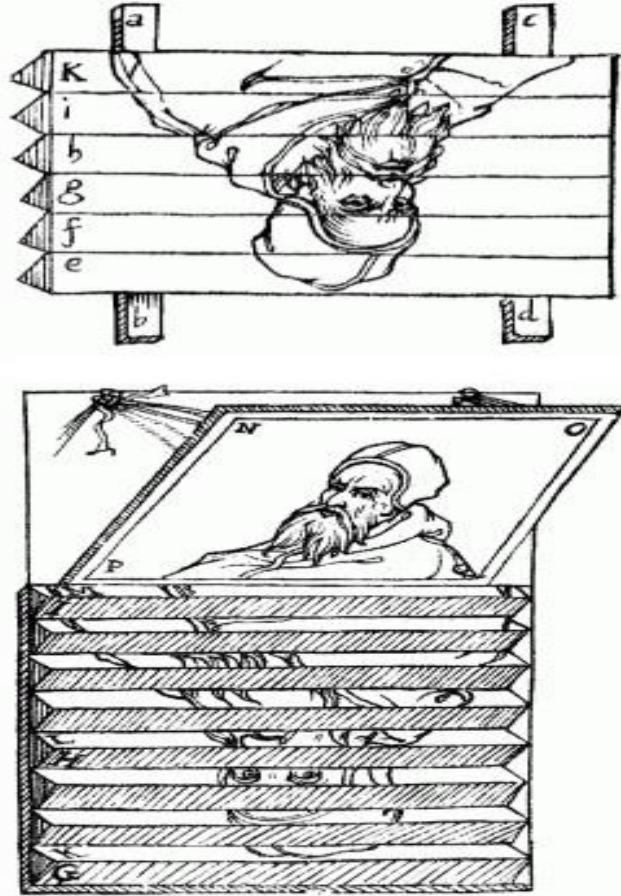
Koridordan yol boyunca ilerleyecek olan ziyaretçiler, hareket ettikçe kımıldayacak olan bu resim karşısında muhtemelen şaşkınlık içerisinde olması beklenmektedir. İki boyutlu yüzey üzerinde kımıldayan resim optik bir yanılsama yaratmaktadır. Emmanuel Maignan tarafından iplerle oluşturulan yöntem, gravürde (bk. Şekil 1.26.) gösterilmektedir.

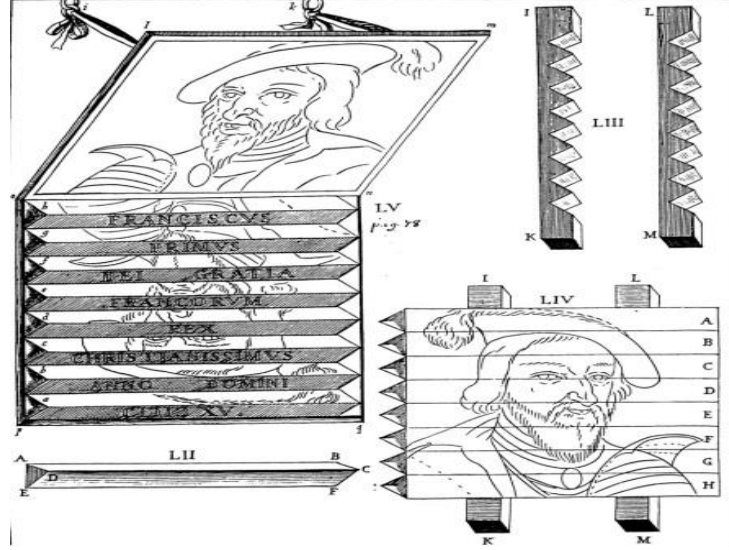
Şekil 1.26. Emmanuel Maignan, S. Trinita dei Monti, Büyük anamorfik kompozisyon için aygıt ve uygulama yöntemi, Roma, 1648. (Baltrusaitis, 1977, s. 54-55)

1.3.1.1.2. Kanal Yöntemi

Ünlü İtalyan Rönesans mimarlarından Giacomo Barozzi da Vignola, 1583 yılında *Due Regole Della Prospettiva Pratica* (Pratik Perspektifin İki Kuralı) adlı eserinde perspektif üzerine uygulamalar sunmuştur. Bu yazılı eserde, bazı perspektif hileleri bulunmaktadır. Hilelerden biri, kanal yöntemini oluşturmak için kullanılacak yöntemi aktarmaktadır. Yöntem (bk. Şekil 1.27. ve 1.28.) çizilen resmin bir dizi şeritler halinde kesildikten sonra üçgen panellere yapıştırılarak oluşturulduğu yönündedir. Resim doğru açıdan bakıldığında direkt görüntülenebilir. Ayna kullanımı sanatçının tercihine bağlı bir durumdur. Ayna burada yardımcı konumda yer almaktadır (Hunt, 2009). Fakat, Vignola resme büyümlü bir görünüm kazandırmak amacıyla anamorfoz çalışmasında ayna kullanmıştır (anamorphicart.wordpress.com).

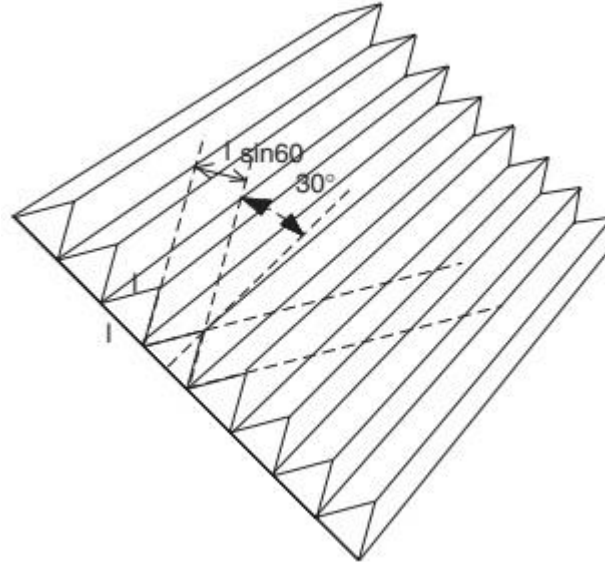

Şekil 1.27. Tek kanal yöntemi uygulama yöntemi
(<https://anamorphicart.wordpress.com/>)

Şekil 1.28. J.-F.'nin çizimlerinden oluşan bir montaj, iki kanallı bir anamorfozun montajı için temel unsurları göstermektedir (Hunt, 2009)

Kanal yönteminde iki kanallı yöntemi kullanılırken, 60 derecelik açıdaki prizmalar kullanılarak şeritler yüzeye monte edilir. İki ayrı yüzey resim ile kaplandıktan sonra ise ister doğrudan, isterse ayna yardımıyla iki farklı görüntü aynı anda izlenebilir duruma gelmektedir (bk. Şekil 1.29.) (Hunt, 2009).

Şekil 1.29. Prizmaların genel yerleşimi 60/60/60 İki kanallı anamorfozda açılarının görünümü. (Hunt, 2009).

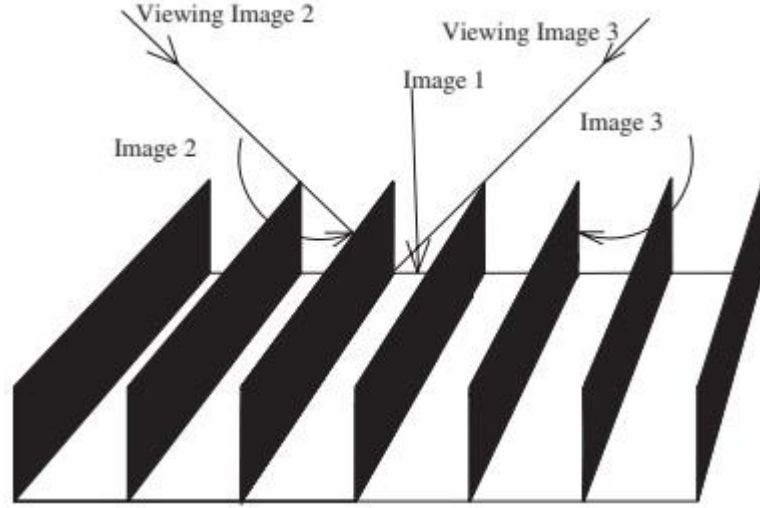

Şekil 1.30. İki kanallı anamorfoz örneği 28x35 cm, Fizik Üniversitesi Müzesi, Coimbra, Portekiz. (Hunt, 2009)

Şekil 1.31. Sergi Cadenas tarafından yapılan çift kanallı anamorfoz örneği (<https://awesomebyte.com/>)

Sergi Cadenas, çift kanallı anamorfozu gerçekçi yorumu ile etkileyici bir görüntü ortaya koymaktadır. Düzlem üzerindeki dikey prizmaların ince ve sık kullanılması resimler arasında yavaş bir geçişi sağlamaktadır. Şekil 1.31.'de gösterilen çift kanallı anamorfoz örneğinde Marilyn Monroe güzelliği, Albert Einstein ise zekayı simgelemektedir.

Şekil 1.32. Üç kanallı anamorfoz plan örneği (Hunt, 2009).

İki kanal yönteminin mantığı kullanılarak üç kanallı yada beş kanallı anamorfozlar yapılabilmektedir. Birden çok kanallı anamorfozları elde etmek için; üçgen prizma yerine yüzeye 90 derece açıyla yerleştireceği şeritler üzerine resimler yapılması gerekir. Sanatçı bu yöntemle ister üç, isterse beş görüntüyü bu alanda farklı açılardan izleyiciye yansıtabilir (Şenol, 2017, s. 123). Şekil 1.33.'te beş kanallı anamorfoz görüntü örneği görmekteyiz.

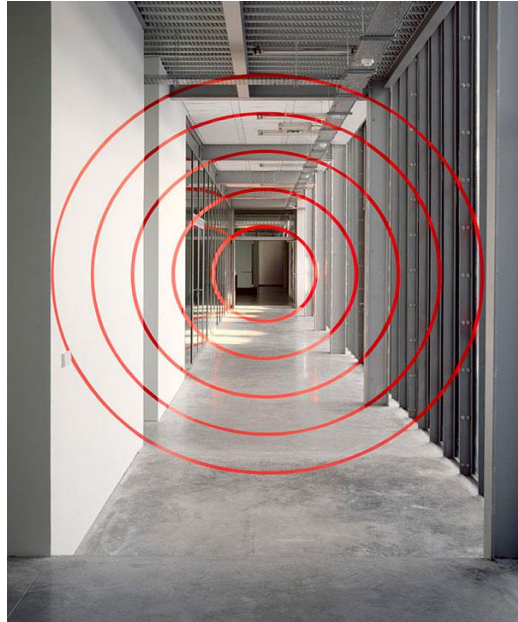

Şekil 1.33. Beş kanallı bir anamorfoz örneği, J.L. Hunt. (Hunt, 2009)

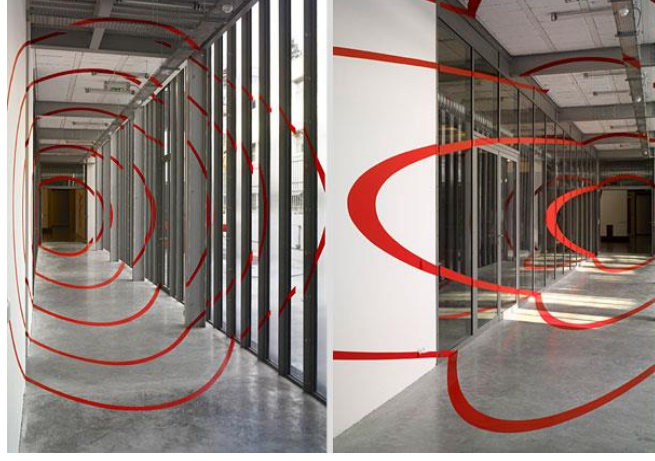
1.3.1.1.3. Yansıtma Yöntemi

Anamorfoz görüntü oluşturma yöntemlerinden biri olan yansıtma yöntemi; sanatçının görüntüyü istenilen yüzeye yerleştirebilmesi için projeksiyon cihazı gibi bir aracı kullandığı yöntemdir. Bu yöntem ile günümüzde teknolojinin gelişimi ile kolayca yüzeye aktarım gerçekleştirilebilir. Üç boyutlu yüzeye aktarım aşamasında zamandan tasarruf etme amacıyla sıkça tercih edilen yansıtma yöntemi, özellikle mimari anamorfozlar ile sokak sanatında uygulanmaktadır.

Yöntemde sanatçı avantaj noktasına projeksiyon cihazını yerleştirir ardından hedeflenen çizgileri belirler. Belirlenen çizgiler anamorfoz görüntüyü ortaya çıkarmaya rehberlik etmesinde kullanılmaktadır. Genel hatlar; boya, bant, tebeşir yardımıyla ortaya çıkartılır ve işlenir. Yansıtma yönteminde üç boyutlu bir yüzey üzerine iki boyutlu bir görüntü uygulanabildiği gibi iki boyutlu bir yüzeyde de üç boyut etkisi sağlanabilir (Şenol, 2017: 126). Yansıtma yöntemini kullanan sanatçılardan bazıları; Salvador Dali gibi geçmiş dönem sanatçılar ve Felice Varini, Georges Rousse, Bernard Pras, Sergio Odeith, Kurt Wenner, Fabrizio Corneli, Tim Noble ve Sue Webster gibi yeni dönem sanatçıları gösterilebilir (Şenol, 2017).

Şekil 1.34. Felice Varini, Dış mekan anamorfoz örneği (<https://www.boredpanda.com/>)

Şekil 1.35. Felice Varini yansıtma yöntemi
(<https://www.boredpanda.com/>)

Anamorfoz görüntü elde etmek için pek çok yöntem vardır, yansıtma yönteminde ışık ve gölgenin kullanımı çarpıcı anamorfoz görüntüleri ortaya koymaktadır. Yansıtma yöntemini kullanan sanatçılardan Tim Noble ve Sue Webster, ışık ve gölgeyi kullanarak çarpıcı anamorfik görüntüler elde etmektedirler. Londra merkezli olan sanatçılar Tim Noble ve Sue Webster, atık nesnelere enkaz yaratarak anamorfozlar oluşturmaktadırlar. İlk bakışta çöp yığını gibi görünen (bk. Şekil 1.36.) görüntüde, yönlendirilmiş ışıkların ardında net yapılar göze çarpmaktadır (artworksforchange.org).

Şekil 1.36. Tim Noble ve Sue Webster, 1998, 6 aylık sanatçı çöprü, 2 tahnitçilik martısı 1998.
(<https://www.artworksforchange.org/>)

1.3.1.2. Ayna Anamorfoz

Dünyanın en eski aynası 8000 yıl önce Anadolu’da obsidyen adlı bir kaya türünden yapılmıştır. Günümüzdeki aynalar ise üzeri gümüş veya alüminyumla kaplanmış camlardan oluşmaktadır (Akbulut, 2009). “Aynanın ilk zamanlardan günümüze kadar insan hayatındaki önemi açıktır. Bu önemin aynanın kazandığı metaforik anlamlarla ilişkili olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda birçok disiplin içerisinde yer bulan aynanın, edebiyat, felsefe, psikoloji ve tasavvuf gibi alanlarda da imgesel ve simgesel düzlemlerde yer aldığı görülmektedir” (Durukan, 2018). Aynalar anamorfik görüntü metodunun tamamlayıcı bir ögesi olarak geçmişten günümüze kullanımını sürdürmüştür. Çarpık görüntü aynanın yardımıyla asıl görüntüye dönüşür.

Geçmişte aynalara doğaüstü güçleri olduğu ve büyülü oldukları gibi anlamlar yüklenmekteydi. Ayrıca “ayna” aşk, şehvet, açgözlülük, kıskançlık ve dehşet gibi anlamları da sembolize etmektedir. Ayna sembolü üzerine edebiyattaki en bilindik örneklere: Narcissus’un Yunan mitolojisi; Grimm Kardeşler’in Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler; Lewis Carroll’un Through the Looking Glass; William Shakespeare’in Richard II’si; Sylvia Plath’ın şiiri “Ayna”; Bram Stoker’dan Drakula; Alfred, Lord Tennyson’un şiiri “Shallott’un Leydisi”; Harry Potter romanlarında Erised’in Aynası ve iki yönlü aynalar; Zindanlar ve Ejderhalar adlı eserler gösterilebilir (Mortillaro, 2015).

“Ayna derin anlamlar içerdiğinden dolayı manevî tefekkürün en dolaysız; özne ve nesnenin birliğini temsil etmesi nedeniyle de bilginin en iyi sembollerden birisidir. Bilgi zorunlu olarak bilen ile bilinen arasındaki ilgiyle bağlantılıdır. Çünkü aynadaki görüntümüz ne tam kendimizdir ne de tam kendimiz değildir” (Yiğit, 2019). Bu bağlamda aynayı, yansıyan görüntü ile yansıtılan arasında bir metafor olarak da nitelendirebiliriz.

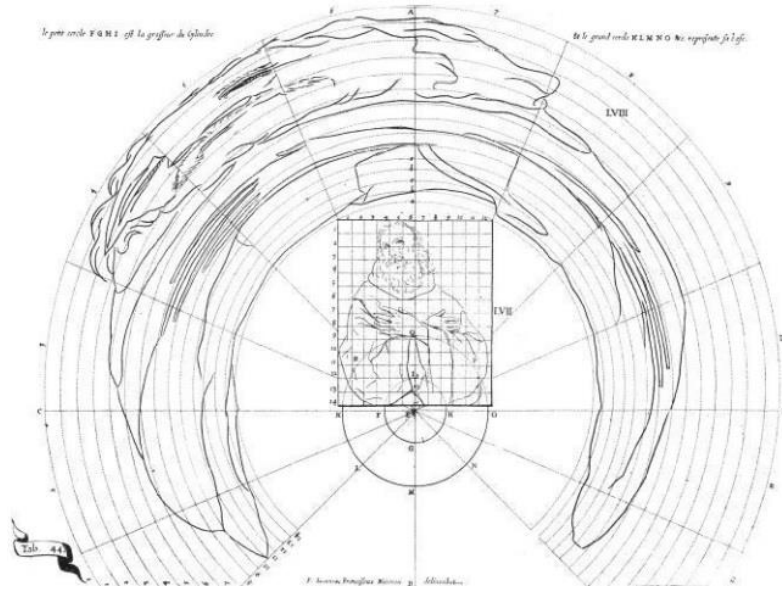
Ayna anamorfozları, silindir ayna ve konik olarak iki ayrı kategoride incelenmektedir.

1.3.1.2.1. Silindir Ayna Anamorfoz

Silindir ayna anamorfozları 1630’ların başında keşfedilmiştir. Bu dönemin perspektif üzerine ilk yazılı eseri Jean Luis Vaulezard tarafından yazılmıştır. Silindir anamorfozlar (bk. Şekil 1.37.) diğer anamorfozlar gibi çarpık görünmektedirler.

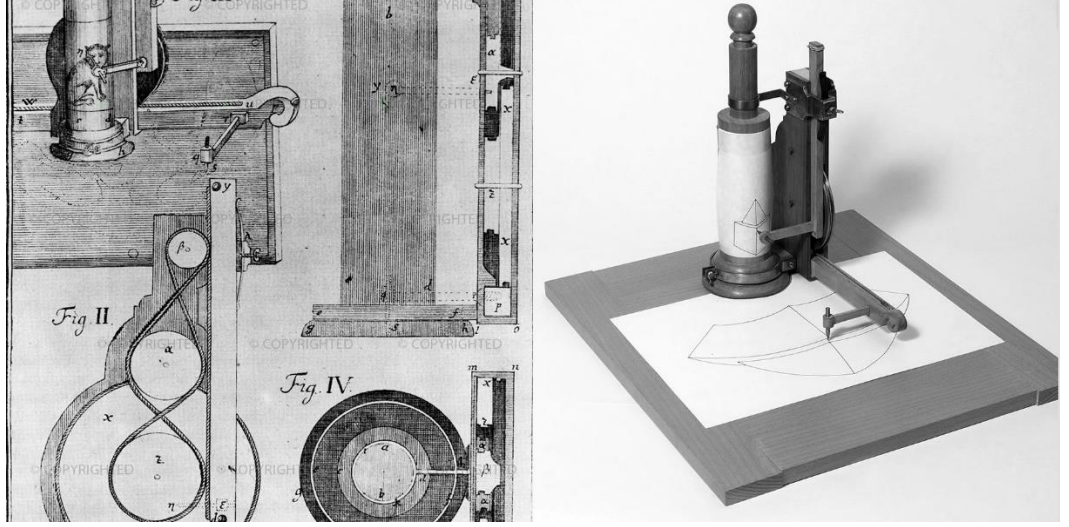
Çarpıklığı gidermek için yatay olarak konumlandırılan amorf görüntü üzerine ayna yerleştirilir. Ayna üzerindeki yansımaya bakıldığında gerçek görüntü ortaya çıkmaktadır.

Silindir ayna anamorfozlarını inşa etme yöntemi Çin’de başlayıp ardından Avrupa’ya kadar uzanmıştır. Silindir ayna anamorfozları Çin’de deneme yanılma yöntemi ile oluşturulurken Avrupa’da bilimsel kurallar çerçevesinde açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Jean Luis Vaulezard, perspektif anamorfoz yönteminde olduğu gibi kareler ızgarasının görüntüsünü de tanıtmıştır. Vaulezard, ızgara sistemindeki koordinatları kullanarak yöntemine dair açıklık getirmeye çalışmış fakat anamorfozların nasıl yapıldığına dair detaylı açıklamaları bulunmamaktadır. Jean F. Nicéron, silindir ayna için inşa edilen ızgara sistemini geliştirerek daha basit ve anlaşılır bir prosedür geliştirmiştir (Kirsti, 2007: 413).

Şekil 1.37. Silindir ayna anamorfozu ızgara sistemi, tasvir edilen kişi Aziz Francis’dir, Nicéron, 1638. (Kirsti, 2007)

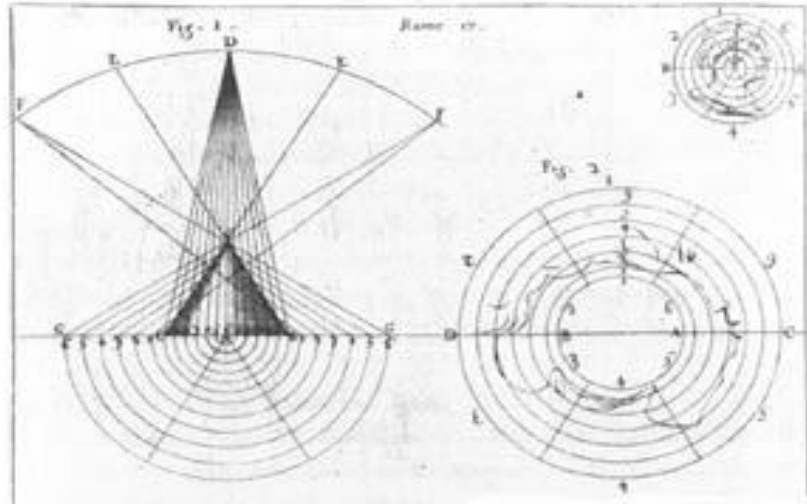
Rönesans dönemi sanatçıları, silindir anamorfozu kolayca çizebilmek için bir makine geliştirmişlerdir (bk. Şekil 1.38.) nasıl çalıştığı kesin olarak açıklanmasa bile makinenin çalışma prensibi ile ilgili altı sayfalık bir katalog yayınlanmıştır (Kirsti, 2007: 611).

Şekil 1.38. Silindir ayna anamorfoz oluşturma makinesi, Leupold 1713
(<https://f12arch531project.wordpress.com/>)

1.3.1.2.2. Konik Ayna Anamorfoz

Konik ayna anamorfozları, tabanı düzlem üzerine yerleştirilen konik ayna ile görünür hale gelmektedirler. Anamorfoz görüntü (bk. Şekil 1.39.) koninin tüm çevresini dairesel hareketlerle çevrelemektedir. Anamorfoz görüntüyü görmek için koniye tam karşıdan bakmak gerekmektedir.

Şekil 1.39. Konik ayna anamorfoz şeması
(<https://anamorphicart.files.wordpress.com/>)

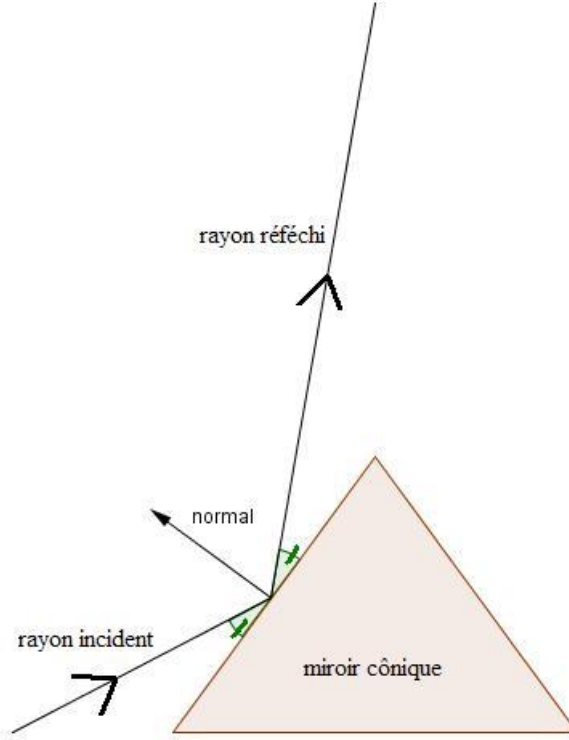
Konik anamorfozu yaratmak için gerçek görüntünün çizgilerini takip eden bir pantograf adı verilen mekanik cihaz bulunmaktadır (anamorphosis.com, 2020). Bu yöntemi uygulayan sanatçılar uzun hesaplamalar yapmadan pantograf sayesinde gerçek görüntünün çizgilerini takip ederek konik anamorfozu oluşturabilmektedirler.

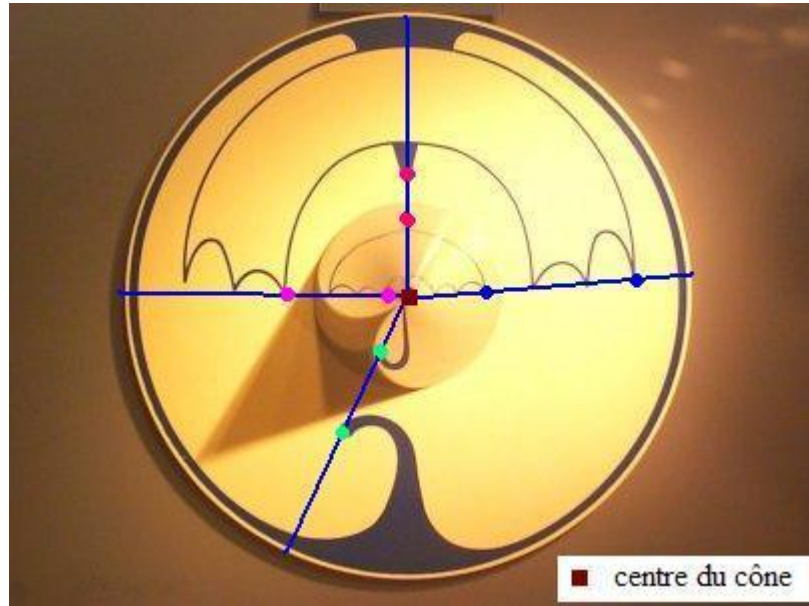
şekil 1.40. Konik ayna anamorfoz rneği, Philippe Comar, Paris (<https://toonistansviews.wordpress.com/>)

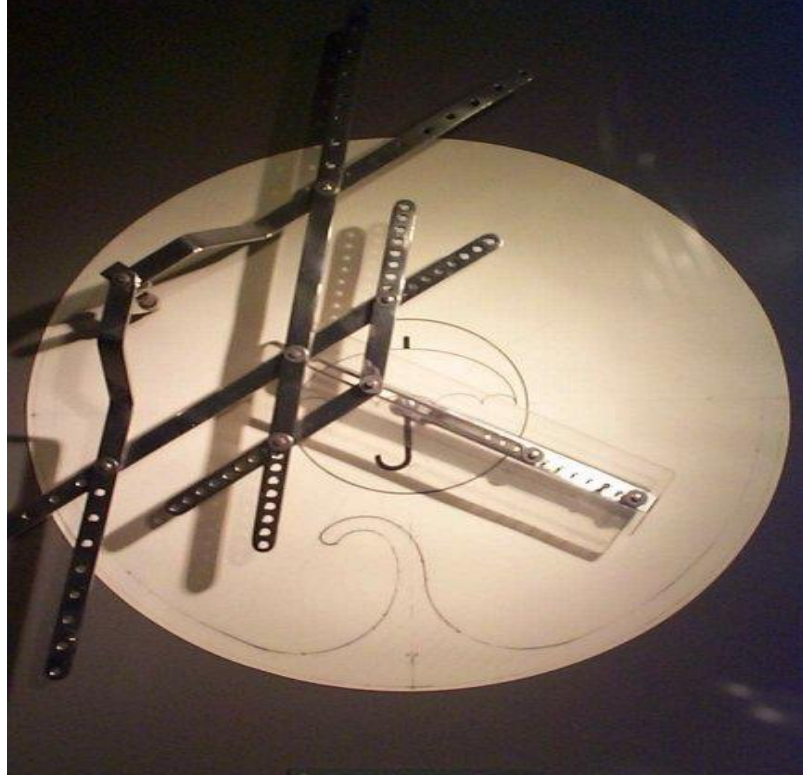
şekil 1.41. Konik ayna anamorfoz rneği yandan görünüm, Uzayın temsili, Philippe Comar, Paris (<https://toonistansviews.wordpress.com/>)

Şekil 1.42. Konik ayna ayna anamorfozu izdüşüm.
(<http://tpelesillusionsdoptiquet.e-monsite.com/>)

Şekil 1.43. Konik ayna anamorfoz örneği
(<http://tpelesillusionsdoptiquet.e-monsite.com/>)

Şekil 1.44. Konik ayna anamorfoz örneği pantograf çizimi, Uzayın temsili, Philippe Comar , Paris (<https://www.anamorphosis.com/>)

Dairenin merkezi sabit olacak şekilde konumlandırılan pantograf, belli bir oran sağlayarak çizimi oluşturmaktadır. Şekil 1.44.'de pantograf çizim örneği gösterilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÜNÜMÜZ SANATINDA ANAMORFOZ

Günümüzde çok fazla yaygın olmayan bir teknik olarak anamorfik, başta resim, heykel, sokak sanatı ve yerleştirme olmak üzere birçok alanda kullanılmaktadır. Sanatta anamorfik görüntülerin ilk örneklerini oluşturan *Edward VI* ve *The Ambassadors* eserleri birçok sanatçının ilham kaynağı olmuştur. Sanatçılar genellikle algıda yanılsama yaratmak amacıyla eserler üretmektedir.

2.1. William Kentridge

Şekil 2.1. William Kentridge (<https://www.artnews.com/>)

Film, çizim, heykel, yerleştirmeleri ile bilinen Güney Afrika'lı sanatçı William Kentridge 1955 yılında Johannesburg'da doğmuştur. Sanatçının "What Will Come" ve "Mirrors-The Reflected Self" adlı sergilerinde, anamorfik çözümlenmeleri içeren eserleri yer almaktadır. Kentridge, eserlerinde anamorfik ayna tekniğini kullanmaktadır. Binlerce yıllık bir tarihe sahip olan ayna böylelikle Kentridge'in çalışmalarında küresel bir bakış sunuyor. Sanatçının sergileri, öz farkındalık, kibir ve bilgelik, güzellik, mistizm, sihir ve son ayna çılgınlığı olan *selfie* gibi temalara da değiniyor.

Sanatçının eserlerinin büyük kısmını silindir ayna tekniği oluşturmaktadır. Uyguladığı silindir ayna anamorfik, daha ileri bir algı düzeyinin eklenmesine dayanan özel bir anamorfik şeklidir. Resmin kodunu çözmek için özel bir görme makinesi

gerekmektedir. Çarpık görüntüyü yansıtan ve onu “optik olarak” “düzelten” belirli bir yarıçapa sahip silindirik bir ayna kullanılmaktadır.

Şekil 2.2. William Kentridge, (<http://www.carrollee.com>)

William Kentridge’in çalışmalarında öne çıkan en önemli özellik, anamorfik çalışmalarının matematiksel hesaplamalara dayanmamasıdır. Sanatçı, çizimlerini aynaya bakarak alışılmadık bir biçimde tamamlamaktadır.

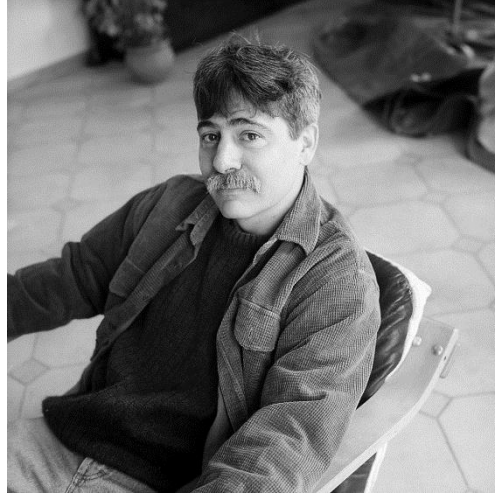
Şekil 2.3. William Kentridge (<http://www.carrollee.com>)

Sanatçının en bilinen eserlerinden olan *Medusa 2001* (bk. Şekil 2.4.) odun kömürü ile aynaya bakılarak resmedilmiştir. Eserde mitolojik bir varlık olan Medusa'nın gözlerinden kaçınıldığı dikkate çarpmaktadır.

Şekil 2.4. Medusa 2001 (<https://imginn.com/>)

2.2. Istvan Orosz

Şekil 2.5. Istvan Orosz (<https://www.mma.hu/>)

1951 doğumlu Macar sanatçı Istvan Orosz, Budapeşte Sanat ve Tasarım Üniversitesi'nde yüksek lisans derecesini tamamlamıştır. Sanatçı, tiyatro sahne tasarımcısı, film yönetmeni, kültürel afiş tasarımcısı gibi birçok alanda isminden söz ettirmiştir. Istvan Orosz, perspektif anamorfoz, ayna anamorfoz tekniklerinin kullanıldığı birçok önemli çalışmaya imza atmıştır (Ercan, 2013).

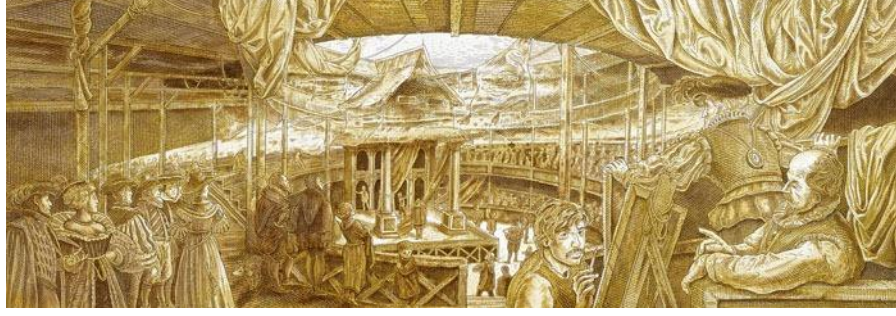

Şekil 2.6. Edgar Allan Poe Anamorfik portre 48x44 cm, 2007
(<https://www.amusingplanet.com/>)

Sanatçı, yaptığı bir röportajda anamorfoz tekniğini şöyle yorumlamıştır (Orosz, 2013):

Anamorfoz genellikle perspektif ile uğraşırken ortaya çıkan bir tekniktir. Aslında perspektifin abartılması ya da hızlandırılması da diyebiliriz. Görüntünün büyük bir çarpıtmaya uğrayarak ve ancak özel bir metotla, belirli bir açıdan ya da yansıtıcı yüzeylerin yardımıyla anlaşılabilceği bir teknik. Bu teknikte benim geliştirmeye çalıştığım şu olmuştur: Çarpıtılan görüntüye bağımsız bir anlam kazandırarak, birbirini tamamlayan ya da birbirinin tamamen zıttı olan iki görüntü ortaya çıkarmak.

Istvan Orosz, konik veya silindirik ayna anamorfoz üzerine çalışmalar yapan, 20. yüzyılın en önde gelen sanatçılarından biri olarak görülmektedir. Sanatçı aynı zamanda eğik ve perspektif anamorfik tekniğinde de çalışmalar üretmiştir. Sanatçının, eğik ve perspektif anamorfik tekniğinin uygulandığı en ünlü eserlerinden biri “Shakspeare Tiyatrosu” (bk. Şekil 2.7. ve 2.8.) adlı çalışmadır.

Şekil 2.7. Istvan Orosz, “Shakspeare Tiyatrosu” (<http://www.pondly.com>)

Şekil 2.8. Istvan Orosz (<http://www.pondly.com>)

Istvan Orosz’un “Shakspeare Tiyatrosu” adlı eserinin, iki farklı bakış açısına göre iki farklı kompozisyonu görülmektedir. Karşıdan ve yan çapraz açıdan bakıldığında eserin farklı görünüşleri izleyiciler tarafından algılanmaktadır.

Şekil 2.9. Itsvan Orosz, “Kuyu” isimli eseri
(<https://www.amusingplanet.com/>)

2.3. Awtar Singh Virdi

Şekil 2.10. Awtar Singh Virdi
(<https://commons.wikimedia.org/>)

1938 yılında Hindistan’da doğan Awtar Singh Virdi, anamorfik metodu çalışmalarında kullanan bir başka ünlü isimdir. Sanatçı, 2004 yılında dünyanın en büyük anamorfik portresi ile Guinness Dünya Rekorunu elde etmiştir.

Şekil 2.11. Awtar Singh Virdi (<http://4rtgallery.blogspot.com>)

Hindistan Jamshedpur şehrinde bulunan Mercedes Benz şirketinin eğitim merkezinde çalışırken, cilalı bir arabanın gövdesi üzerinde kendi çarpık yansımasından etkilenen Virdi, o günden sonra anamorfik çözümler içeren denemeler yapmaya başladı. İlk önce cilalı metalik bir dolma kalem başlığını kullanarak çalışmalara başlayan Virdi, kalem kapağını beyaz bir kağıt üzerinde yerleştirdikten sonra denemelere başladı. Virdi'nin o günden beri anamorfik çalışmalara başladığı bilinmektedir (Patowary, 2011).

Şekil 2.12. Awtar Singh Virdi (<http://4rtgallery.blogspot.com>)

Viridi, Rahibe Teresa, Ravindra Nath Tagore, Shubhash Ch gibi önemli isimlerin anamorfik portrelerini (bk. Şekil 2.12 ve 2.13.) çizmiştir. Sanatçının ayna anamorfoz sınıfında silindirik ayna türünde ustalaştığı söylenebilir.

Şekil 2.13. Awtar Singh Viridi (<https://www.amusingplanet.com/>)

2.4. Jonty Hurwitz

Şekil: 2.14. Jonty Hurwitz, (<https://jontyhurwitz.com/bio>)

Jonty Hurwitz, Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde doğmuştur. Sanatçı kimliğinin yanında, aynı zamanda mühendis ve girişimci olan Hurwitz, hem eğik anamorfoz hem de ayna anamorfoz perspektif kullanarak eserler üretmiştir. Hurwitz, William Scrots'un (1546) *Edward VI* ve Hans Holbein'in (1533) *The Ambassadors* adlı eserlerinden etkilenmiştir. Bu iki eser Hurwitz'in hayatında önemli bir kırılma noktası

yaratmıştır. Böylece anamorfik heykeller üreterek anamorfik üzerine uygulama yapan önemli sanatçılardan biri haline gelmiştir (jontyhurwitz.com).

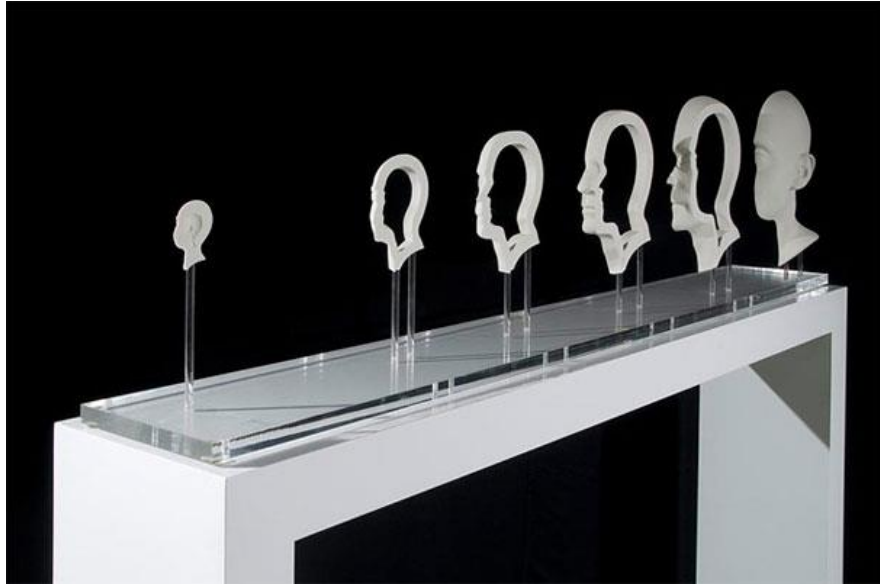
Şekil 2.15. Jonty Hurwitz, Gençleştirme, bakır ve bronz anamorfik heykel (<https://www.boredpanda.com/>)

Hurwitz'in şekil 2.15.'deki bakır ve krom malzemedan yapılmış olan heykeli, sanatçının "Gençlik Kültü" isimli koleksiyonunda yer almaktadır. Hurwitz, eserinde gençliğin güzelliğini ve canlılığını geri kazanma arzusuyla, yaşlılığın reddedişini anlatmaktadır.

Şekil 2.16. Jonty Hurwitz, Kiss Of Chytrid, 2009-2010 64x64x36 cm, Akrilik, Reçine, Toz ve çelik (borendpanda.com).

Hurwitz, *Kiss of Chytrid* eserinde (bk. Şekil 2.16.) kurbağaların bulaşıcı (Chytrid) mantar hastalığı sebebiyle yok oluşuna dikkat çekmektedir. Silindir ayna kullanan sanatçı, biçimsiz formu yeniden üretmektedir (saatchiart.com).

Şekil 2.17. Jonty Hurwitz (The Art Of Jonty Hurwitz, 2020).

Şekil 2.18. Jonty Hurwitz, anamorfik heykel
(jontyhurwitz.com).

Hurwitz, anamorfik heykel (bk. Şekil 2.17. ve 2.18.) çalışmalarının üretim sürecinde üçboyutlu tarayıcı cihazdan faydalanmıştır. Hurwitz, kendi kafasını üçboyutlu tarayıcı cihazla tarattıktan sonra dijitale aktarmıştır. Bugünkü teknolojik gelişmeler, kendini analiz etmek ve yeniden üretmek bakımından sanatçılara büyük olanak sağlamaktadır (jontyhurwitz.com).

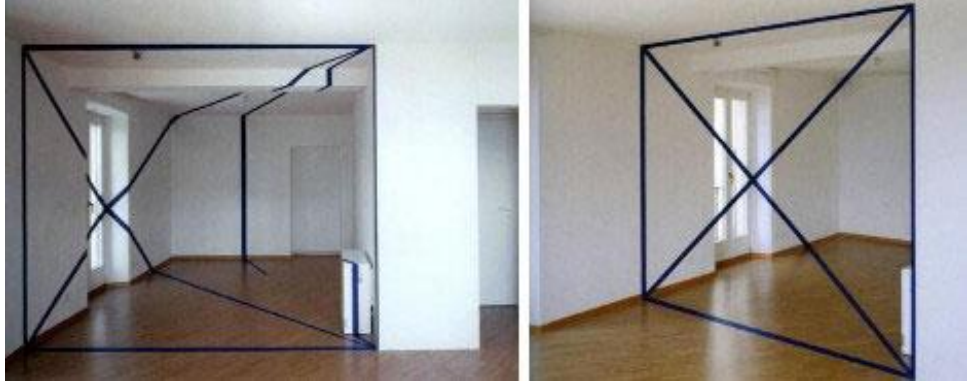
2.5. Felice Varini

Şekil 2.19. Felice Varini, (www.widewalls.ch/)

İsviçre'nin Locarno kentinde doğan Felice Varini, 1970'lerden sonra anamorfoz perspektif ile üç boyutlu yüzeylerde geometrik şekillerden oluşan eserler üretmiştir. Varini, üç boyutlu alan üzerinde anamorfik yansımalar yaratmıştır (Kocalan ve

Türkdoğan, 2018). Varini, projektör-şablon yöntemini kullanarak iç ve dış mekanlarda geometrik resimleriyle tanınmaktadır. Mekanın üç boyutluluğunu, iki boyutlu yüzeye indirgemektedir (bk. Şekil 2.20.). Sanatçı, anamorfik eserler üretirken, basit geometrik şekiller kullanarak imgeler üretmektedir. Resimsel üslubu nedeniyle Varini, Anti-Mona Lisa adıyla anılmaktadır (widewalls.ch).

Şekil 2.20. Felice Varini iç mekan anamorfik uygulama, projeksiyon şablon yöntemi, (<https://www.designer-daily.com>)

Şekil 2.21. Felice Varini iç mekan anamorfik uygulama, projeksiyon şablon yöntemi (<https://twistedstifer.com>)

Sanatçı, uzaktan kolayca algılanabilecek canlı renkleri tercih etmektedir. Böylece gri tonların içinden izleyicinin dikkatini çekebilmektedir. Şekil 2.21.'de Varini'nin iç mekan anamorfik görüntü uygulamalarını görmekteyiz.

2.6. Bernard Pras

Şekil 2.22. Bernard Pras (<https://www.leprogres.fr/>)

1952 Fransa doğumlu Bernard Pras, ressam, fotoğrafçı ve heykeltıraştır. Pras, anamorfik metot ile yerleştirme sanatını uygulayan öncü sanatçılardan biri olarak görülmektedir. Çalışmalarının birçoğunda ünlü simalara (bk. Şekil 2.23.) yer vermiştir.

Şekil 2.23. Bernard Pras, Salvador Dalí'nin anamorfik portresi 2004,
(<http://bernardpras.fr/dali>)

Yerleştirme sanatıyla anamorfik eserler (bk. Şekil 2.24.) üreten Pras, atık nesnelere, birbirinden bağımsız parçalardan yararlanmaktadır. Anamorfik uygulamaların içerisinde ilaç kutuları, çeşitli plastikler, oyuncaklar bulunmaktadır. Bu

nesnelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan yanılsama, ancak belli bir noktadan göze hoş gelmektedir (Kocalan, 2018).

Şekil 2.24. Bernard Pras, Anamorfik yerleştirme, (<https://www.presshaber.com/>)

2.7. Patrick Hughes

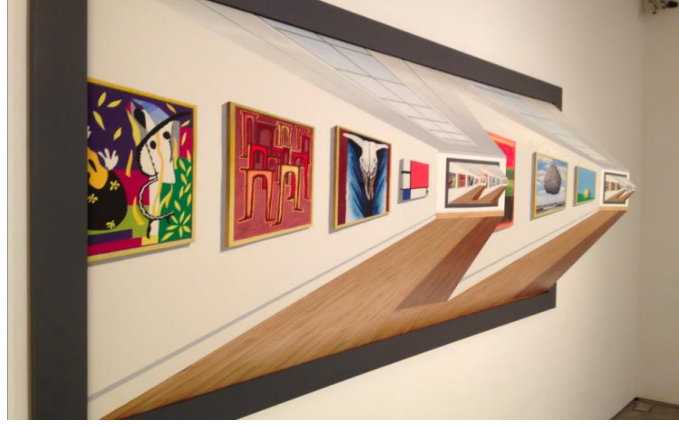

Şekil 2.25. Patrick Hughes (<https://www.widewalls.ch>)

Patrick Hughes, 1939'da İngiltere'nin Birmingham kentinde doğmuştur. Hughes, üç boyutlu yüzeyde algı ve perspektifin doğasına meydan okuyan optik yanılsamalar yaratmaktadır. Kabartma perspektif tablolarla tanınan sanatçı, ahşaptan piramit bloklar inşa edip, iç veya dış mekan sahneleri yaratmaktadır (bk. Şekil 2.26.) ([widewalls.ch](https://www.widewalls.ch)).

Şekil 2.26. Patrick Hughes, Folosophy, üç boyutne nesne üzerine boyama, 2018
(<https://www.galerie-boisseree.com>)

Şekil 2.27. Patrick Hughes, bir başka resmin farklı açıdan görünümü (<http://www.lookseenow.com>)

Hughes, eserlerini “tersine bakış” ile ortaya koyduğunu ifade etmektedir. Nesnelere fiziksel girinti ve çıkıntılarını yok(muş) gibi göstererek zihinde yanılma yaratmaktadır. İlk “tersine bakış” açısının başlangıcından bu yana Hughes, New York, Londra, Seul, Santa Monica, Toronto, Münih ve Chicago dahil olmak üzere dünyanın dört bir yanındaki şehirlerde sergiler açmıştır. Hughes, sözlü ve görsel paradokslara karşı ömür boyu sürececek bir tutku ve hayranlıkla, Giorgio de Chirico, René Magritte ve Marcel Marien gibi sürrealist temalardan ve sanatçılardan ilham aldığını vurgulamaktadır (Patrick Hughes, 2020).

2.8. Kurt Wenner

Şekil 2.28. Kurt Wenner (<https://www.dictio.id/t/>)

Kurt Wenner, anamorfik perspektif kullanarak üç boyutlu etkili resimler üretmektedir. Amerikalı sanatçı Wenner, konu ve teknik bağlamda Rönesans ve Klasik döneme gönderme yapmaktadır. Santa Barbara Sanat Müzesi'nde üç boyutlu kaldırım sanatını tanıtan ve birçok festivale katılan sanatçı, mitolojik hikayeleri ve Rönesans dönemindeki Klasik anlayışı çağdaş sanatta yeni bir üslup ile ele almaktadır (Kocalan, 2018).

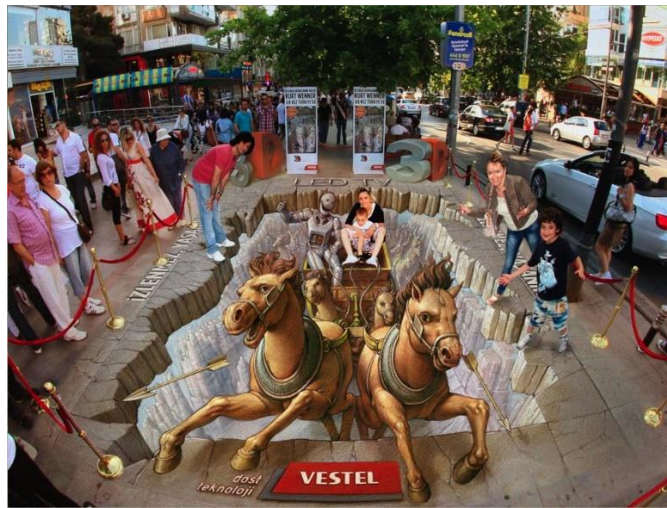

Şekil 2.29. Kurt Wenner Neptune's Chariot, Hong Kong Disneyland (<https://kurtwenner.com/3d-street-art/>).

Şekil 2.30. Kurt Wenner, Eski Şangay'da Balıkçılık, Xintiandi Sanat Festivali, Şangay, Çin (<https://www.dictio.id/>)

Wenner, yağlıboya tablo, seramik, duvar resmi, heykel, yanılsama odaları ve mimari tasarımlar yapmaktadır. Eserlerini kurumsal veya halka açık bir şekilde gerçekleştiren sanatçı otuzdan fazla ülkede eserlerini sergilemiştir. Sanatçının etkileşimli resimlerine ayrılmış (2500 metrekare) olan sergi salonu bulunmaktadır. Aynı zamanda Meksika'da *Playe del Carmen* kentinde 3D harikalar müzesi açılmasında öncü olmuştur (kurtwenner.com).

Şekil 2.31. Kurt Wenner, Runaway Stagecoach, İstanbul, Türkiye, 2018 (<https://www.dictio.id/t/>)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ANAMORFOZA DAYALI UYGULAMA ÇALIŞMALARI

Bu kısım tezin kuramsal yaklaşımına dayalı olarak üretilmiş anamorfik çözümlmeleri içermektedir. Bu çerçevede kuramsal bakış açısını uygulama sürecine yansıtılması amaçlanmaktadır.

3.1. Uygulamanın Düşünsel Yönü

Sanatta anamorfoz ya da anamorfik projeksiyon olarak bilinen ve 15. yüzyılın sonunda keşfedilen yaklaşım; doğrusal perspektifin kurallarına meydan okuyan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber kavramın sanat tarihi, psikanaliz literatüründe yer alması sadece perspektif teorisi ile sınırlı kalmadığı, teorinin ötesinde bir anlam taşıdığını göstermektedir. Perspektifin bilinenin aksi yönünde kullanılması göz önüne alındığında, bakışın yeniden inşasına ilişkin yeni sorgulamalara kapı açmaktadır. Anamorfik görüntü, izleyenin görme mekanizmasında sadece bakmak olarak sınırlandırılmayan özne/nesne ilişkisini ön plana çıkarmaktadır. Anamorfik bir görüntüyü izlemek, eğik veya tek tip olmayan bir odak düzlemini tutarlı, iki boyutlu bir görüntüye dönüştürmeye çalışmaktır. Gözlem yapma gerekliliği ile birlikte risk almaya yönelen izleyici, belirli bir isteklilik sayesinde görme eylemi ile sanat eserinin dinamiklerine dahil olmaktadır. Anamorfik görüntüleri izlemek, görme yapısının dinamik, dönüşlü ve kendini eleştiren bir işlem olduğunu göstermektedir (Collins, 1992).

İnsan bedeni salt bir organizmadan ibaret değildir, aynı zamanda tarihsel ve kültürel bir olgu olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bedenin olan ve olması gereken normları, tarihsel ve kültürel ortama bağımlı olarak değişmektedir. Bu yüzden birçok kültürde bedene çeşitli sembolik anlamlar yüklenmektedir. Örneğin, yiyecek bulmakta zorluk çeken geleneksel toplumlarda iyi beslenmeyle bağlantılı olarak şişman bedenler üst sınıflara mensup bir özellik olarak kabul edilirken, modern toplumlarda ise zayıf bedene sahip bireyler idealize edilmektedir (User, 2010; Aktaran: Bilgin, 2016).

Genelde toplumun bütün fertlerinin bedeni, özelde de kadın bedeni her zaman çeşitli algı, söylem, kurum, mekan ve pratiklere muhatap olmuştur (Odabaş, 2005; Aktaran: Bilgin, 2016). Eski çağlardan günümüze “kadın” olgusunun medeniyetler ve dönemlere

göre farklılaşabildiği bilinmektedir. Kadın ve kadın bedeni günümüzde yeni bir beden imgesi ile karşı karşıyadır.

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen uygulamalarda, kadın kimliğinin, benliğinin ve toplumdaki saygınlığının en önemli parçasından birini oluşturan “kadın bedeni”ne bakışın toplumsal değişimine vurgu yapılmaktadır.

Kadın bedeni geleneksel toplumlarda erkeğin cinsel partneri olması, erkeğin soyunun devamını sağlama işlevi görmesi, çocuğu besleme-büyütme-bakım işlevlerini sağlama temelindeki sosyal anlamlandırmalarla yüklü bir içerikle görevli tutulmaktadır. Bu anlamlandırmaların kaynağı ise patriarşik yapıdaki adetler, gelenekler ve törelerin içeriğini oluşturan değerlerdir. Geleneksel patriarşi değerler çerçevesinde oluşturulan kadın bedenine ilişkin izdüşümler de bu söz konusu değerler ve anlamlandırmalar çerçevesinde oluşmaktadır. Dolayısıyla ergenlik çağına giren bir kadın bedeni “evlenmek, eş ve anne olmak” için hazır bir vaziyette kabul edilmektedir. Geleneksel patriarşik toplumlarda kadın bedenine ilişkin diğer önemli bir toplumsal izdüşümü de “namuslu kadın bedeni” dir (Nazlı, 2015).

Daha öncede bahsettiğimiz gibi anamorfik yaklaşım, temsil edilen görüntünün geleneksel bakış açısıyla çarpık, yamuk, bozulmuş, biçimsiz formlarda görünümünün bir takım çözümlenmelere dayalı olarak alternatif görüntüsünün oluşturulmasını içermektedir. Kadın bedeninin metalaşmasını konu alan ve bu tez çalışmasının kuramsal yaklaşımına dayalı olarak üretilen “Bakış” adlı yağlıboya resim serisi, anamorfik metodun algı, benlik ve bakış açısına getirdiği yenilik ile yüzyıllardır süre gelen kadın ve kadın bedenine karşı söylem, algı ve toplumsal bakış arasında ilişki kurularak gerçekleştirilmiştir.

Uzun süren araştırma ve eskiz süreci sonrası anamorfik çözümlenmelere dayalı olarak gerçekleştirilmiş olan çalışmalar, yağlıboya teknik ile renklendirilmiştir. “Bakış” adlı serinin uygulama sürecinin ilk aşamasında, düzlem anamorfoz uygulaması uzatma yöntemi kullanılmıştır. Kadın temalı serinin kurgusu, günlük yaşamdan kesitleri içeren anlık çekimlerin bir araya getirilmesiyle gerçekleşmiştir. Silindir ayna anamorfoz kategorisinde gerçekleştirilen uygulamalarda öncelikle fotoğraflar Niceron’un kareler ızgarası tekniği kullanılarak karelere bölünmüş, ardından anamorfik eskiz hazırlanmıştır. Tuvale aktarımından sonra yağlıboya ile renklendirilmiştir.

Üretilen çalışmalar, görünen gerçeği ve gerçeğin ötesini sorgulama veya sorgulatma üzerine odaklanmaktadır. Burada yer alan biçimsiz görünen formlar, ancak ayna yardımıyla gerçek görüntülerine dönüşmektedirler.

Günümüz ataerkil kapitalist toplumlarda erkeklerin, kadınların doğurganlığını, giyiniş ve görünüşünü, hareket kabiliyetlerini, emek süreçlerini, bedensel veya cinsel etkinliklerini denetleyerek ataerkil tahakkümü sürdürmeleri, bu çalışmanın içeriğini oluşturmaktadır. Bunu fırsat olarak gören kapitalistler, ataerkil eşitsizlikten faydalanarak kadın bedenini farklı biçimlerde sömürür. Burada kadınların emek güçleri, bedenleri veya şefkatlilik gibi toplumsal cinsiyet rolü metalaşarak sermaye için kullanılmaktadır. Kadın bedeni, toplumun yeniden üretilmesinde merkez bir görev üstlenmekle beraber aynı zamanda sermaye için değer yaratımında konu olmaktadır (Yaman, 2012: 275).

Batı resim sanatında “ayna tutmak” fikri antik çağda benzetme veya taklit olarak plato tarafından değerlendirilmiştir. Plato şiirden yola çıkarak bu değerlendirmeyi yapmıştır. Ona göre “sanat bir taklittir (mimesis), dış dünyanın yansıtılmasıdır. Yansıtma kuramına göre sanatçı, kendisinde bir ideanın kopyası olan dünyaya ayna tutmaktadır” (Erdi, 2018).

“Bakış” serisinde yer alan anamorfoz resimlerin ortaya çıkarılmasında kullanılan ayna, yansıtıcı bir nesne konumundan, toplumun kadın ve kadın bedenine olan bakışına doğru metaforik bir anlama evrilir.

Şekil 3.1. Anamorfik 01, Silindir anamorfoz kişisel uygulama tam karşıdan görünüm, 25x25 cm, 2020

Anamorfik 01 adlı çalışmada beden, (bk. Şekil 3.1.) bir merkez doğrultusunda bükülmektedir. Bu zorunlu bükülme, kadın ve kadın bedenine dair yapılmış olan, çeşitli söylem, algı ve toplumsal bakışı temsil etmektedir. Bedenin biçimsiz görüntüsü, merkeze yerleştirilen silindir ayna yardımıyla düzeltilebilmektedir. Burada her açıdan farklı görünen çarpık biçim, ayna yüzeyinde anlamlı bir görüntüye dönüşür. Bedenin biçiminin bozulup yeniden inşa edilmesi, farklı mekanlarda konumlandırılması, dış sınırların çizilmesi, deforme edilmesi ile beden üzerinden izleyici ve eser arasında deneyime dayalı bir diyalog oluşturulur.

Kadınların bedenlerine dair bakışı kendilerinin farkındalığı ile beraber diğer kadınların ve özellikle erkeklerin bakış açıları ile birlikte şekillenir (Öztürk, 2012: 30). Toplumun bakışı aynı zamanda, kadın ve kadın bedenini zaman ve mekanda nasıl konumlandırılacağını belirlemektedir. Toplumun dönemsel değerlerine göre şekillenen beden, resimsel eksende yeniden üretilir. Kadın imgesine toplum tarafından yüklenen anlamdan yola çıkılarak beden tuval yüzeyinde yeniden inşa edilir (bk. Şekil 3.1.) “Bu bağlamda kadın bedeni de deneyimini erkeğin ve toplumun onu algıladığı biçimde yaşar ve kadınlığını aslında bedeni yoluyla değil bedeninin toplumda maruz kaldığı yasa biçiminin kendine yansımaları yoluyla kazanır” (Öztürk, 2012: 35). Kadının kendini fark etmesi ve kendini yeniden inşa etmesi için aynadaki imgesi son derece önemlidir (Eroğlu, 2018).

Bu tez kapsamında ortaya koyulan uygulamalarda kullanılan ayna, bireyin kendisiyle ve eserle iletişim kurması mümkün kılar. Anamorfik çözümlenmelerde kullanılan ayna, biçimi öze döndüren araçtır. Geçmişten günümüze dek bedenin denetimin altında olduğunu göstermek amacıyla figür, fırtına ortasında kendini korumaya çalışır gibi cenin pozisyonunda resmedilmiştir (bk. Şekil 3.2.).

Şekil 3.2. Anamorfik 01, Silindir ayna anamorfoz, yansıma görüntüsü, 25x25 cm, 2020

Şekil 3.2.'de yer alan anamorfik 01 adlı çözümlemede, dış bükey ayna kullanılmıştır. Ayna yüzeyine yansıyan görüntüde, düz zemin üzerine yatay olarak konumlandırılmış figür yer aldığı görülmektedir. Silindir ayna anamorfozda ayna, doğru konumlandırılmadığı sürece, gerçek görüntüye ulaşamamaktadır (bk. Şekil 3.3.). Anamorfik görüntü ise sadece belli bir açıdan görülebilmektedir. Eğer izleyenin konumu

değişirse, resim de izleyenle beraber değişir. Bu sayede izleyici ve çalışma arasında etkileşime dayalı bir iletişim oluşmaktadır. Böylelikle izleyici, konunun önemini farkına varmaktadır.

Şekil 3.3. Anamorfik 01, Silindir ayna anamorfoz, farklı açıdan görünüm, 25x25cm, 2020

İnsan bedeni, her türlü ideolojiye, teoriye zemin oluşturabilir. Beden, toplumsal olarak sorun yaratan bağlamlara sahiptir. Bunlar; yaşlılık, engellilik, hastalık, erillik-dişilik şeklinde sıralanabilir. Beden sosyolojisi, bu gibi konuları inceleyen ve bedene yönelik indirgemeci tavra karşıt bir duruş sergiler (Öztürk, 2012). Bu bağlamda çalışmaların odağında, insan ve insan bedeninin ötekileştirilmesinin reddi yer almaktadır.

Beden, bu çalışma kapsamında sosyoloji, psikoloji, felsefe ve sanatın ortak unsuru olarak ele alınmaktadır. Şekil 3.3.'te yer alan Anamorfik 01 adlı anamorfik çözümlemede, kadın ve kadın bedeninin ötekileştirilmesinin sorumlusu olarak eril dili ele almakta ve bedeninin ötekileştirilmesini farklı bir perspektiften değerlendirmek amacıyla anamorfik yöntemin yanılısama yaratma yeteneğinden faydalanılmaktadır.

Beden, toplumların cinsiyete yüklediği anlam ve sorumluluk ile dünyaya gelmektedir. Dönemsel ve kültürel olarak farklılık gösteren, çeşitli söylem, algı ve pratikler bedeni denetleyen soyut olgulardır. Bu çalışmada beden, metaforik olarak ele yer almaktadır.

Şekil 3.4. Anamorfik 02, Düzlem anamorfoz, tam karşıdan görünüm, 120x140 cm, 2018

Şekil 3.4.'te Anamorfik 02 adlı çalışmada, düzlem anamorfoz çalışması yer almaktadır. Koyu zemin üzerine konumlandırılan portre, tam karşıdan bakıldığında kısmen algılanabilmektedir. Yayma- uzatma tekniğine dayalı çözümlenmeleri içeren bu anamorfoz resme, ancak sağ veya sol taraftan bakıldığında gerçek görüntü

görülebilmektedir (bk. Şekil 3.5.). Bu çalışmada, resme tam olarak nereden bakacağını bilmeyen izleyicinin, doğru izleme noktasını arayışı sırasında resim ile diyaloga geçmesi beklenir. Böylece anamorfik görüntüler, görme yapısının dinamik, dönüşümlü ve kendini eleştiren yönüne vurgu yapar.

Şekil 3.5. Anamorfik 02,
Düzlem anamorfoz, avantaj
noktasından görünüm,
120x140 cm, 2018

Şekil 3.5.'te gösterilen Anamorfik 02 adlı düzlem anamorfozu, resme sağ taraftan bakıldığında portrenin görünür hale geldiğinin bir örneğidir. Resimdeki figürün bakışının dik ve yukarı doğru duruşu, kadın bedenine ve davranışlarına yönelik toplumsal denetime karşı duruşu temsil etmektedir. Ayrıca, boşluk ve mekansızlık hissi uyandırması amacıyla

portrenin yer aldığı alanda koyu renk kullanılmıştır. Koyu renk aynı zamanda yer, mekan ve birine ait olmama durumu ile ilişkilendirilmiştir.

Şekil 3.6. Anamorfik 03, Silindir anamorfoz tam karşıdan görünüm, 25x25 cm, 2019

Şekil 3.6.'da Anamorfik 03 adlı çalışmada gösterilen resim, silindir ayna anamorfoz örneğidir. Yüzeydeki resme, tam karşıdan bakıldığında portre olduğu anlaşılmaktadır. Portrenin orantılarındaki değişimlerle, deforme edilmiş, havada asılı kalmış, suda yüzüyormuş algısı yaratılmaya çalışılmıştır.

Anamorfik 03 adlı anamorfik çözümlemeye, kibirlilik ve kendine hayranlığın temsili olan ayna, gerçek görüntüyü yansıtmaktadır (bk. Şekil 3.7.). İzleyici anamorfoz resme bakarken kendi yansımasıyla yüzleşerek gerçekliğini doğrulayabilir, ya da reddedebilir. Rene Magritte "Bu Bir Pipo Değildir" adlı eserinde, gerçekçi şekilde pipo resmetmiştir. Resmin üzerine "Bu Bir Pipo Değildir" yazarak piponun gerçekliğini

reddetmiştir. Rene Magritte'in görsel dil ile sözel dili kullanarak, görünüm ve düşünce arasındaki ilişkiye vurgu yapmaktadır (Kurucu, 2006). Anamorfoz resimde de aynaya yansıyan ne gerçektir, ne de gerçek değildir. Aynada biçimlenen imge, gerçeğin sadece bir yansımasıdır.

Şekil 3.7. Anamorfik 03, Silindir ayna anamorfoz, avantaj noktasından görünüm, 25x25 cm, 2020.

Şekil 3.7.'de Anamorfik 03 adlı çalışmada figür, sade bir şekilde resmedilmiştir. Mavi zemin üzerine uygulanan sıcak tonlar ile renksel bir zıtlık oluşturulmaya çalışılmıştır. Resim, silindir aynanın yarıçapında görünmektedir. İzleyen hareket ettikçe görüntü tekrar yamuk, biçimsiz görünerek gizlenmektedir (bk. Şekil 3.8.). Figür, yüzünü eline yaslamış sakin bir tavırla bekler pozisyonundadır. Yüzün açık bir şekilde görünür

olmasına karşın, gözlerin kapatılmış olması eser-izleyici arasında ayrıca bir iletişim olduğunu göstergesidir.

Şekil 3.8. Anamorfik 03, Silindir anamorfoz yandan görünüm, 2020

Kadınların erkeklerden farklı biçimlerde sosyalleşmesine neden olan şey doğurganlık özelliğidir. Kadınlar, ev düzeninden, çocuk bakımından sorumlu tutulmaktadırlar. Aynı zamanda sanayi devrimi ve kapitalizmin yaygınlaşması ardından fabrikaların çoğalmasıyla birlikte kadınlar iş hayatında yer almışlardır (Öztürk, 2012: 10). Hem iş hem ev hayatında birçok sorumluluk altında olan kadın, ikincil statüde kalmaya zorlanmaktadır. İş hayatında erkek ve kadının aynı işi yapmasına rağmen farklı ücretler alması, çocuk ve hasta bakımının kadından beklenmesi cinsiyet farklılığından kaynaklanan ayrımlardır. Aynı zamanda kadına biçilen anaç rol, meslek seçiminde öğretmen, hemşire gibi mesleklerle eşleştirilmektedir. Erkeklerle yöneticilik veya üst

düzy görevler layık görölmesi bedenler üzerinden ayrımlar yapıldığını gösteren örneklerdir (Öztürk, 2012).

Bireyin toplumsal yapılarla bedenine nasıl şekil verdiğine baktığımız zaman, toplumsal normlara uyumlanmasında önceki ve mevcut öğrenmelerine yönelik derin izlere rastlamak mümkündür (Bilgin, 2016: 220). Anamorfik çözümler içeren uygulamalar, toplumun beden üzerinden yeni roller biçen, sınırlar çizen yaklaşımını, biçim, renk, malzeme yoluyla ortaya koymaktadır. Anamorfik çözümler, bedeni çarpık, biçimsiz ve yamuk göstererek toplumun söylemlerine ayna tutar. Burada anlatılmak istenen, toplumun çeşitli söylemlerinin, bedeni hiçbir zaman değıştirmedığı ve değışenin toplumun bakış açısı olduğudur.

Şekil 3.9. Anamorfoz 04, Düzlem anamorfoz, tam karşıdan görünüm, 140x120 cm, 2019

Anamorfoz 04 adlı çözümlerde (bk. Şekil 3.9.) tüm çıplaklığıyla beden gözler önüne serilmektedir. Resimde kadın ve kadın bedeninin toplumsal normlarla dönüşümünü maddeleştirilmeye çalışılmıştır.

Kültürümüzdeki geleneksel yapıya bakıldığında, kadınlar sürekli kısıtlandıkları bir sosyal çevre ile iç içe olduğu görülmektedir. Erkek çocukları, küçüklükten itibaren adeta cinsel organları teşhir edilerek büyütülürken, kız çocuklarına ise tam tersi şekilde olması öğütlenmektedir (Öztürk, 2012, s. 53). Dolayısıyla, erkeğe cüretkar bir özgüven aşılarken kız çocuklarının çekimser olmasına ve bedenine yabancılaşmasına vurgu yapmaktadır.

Bu düşünceden hareketle, Anamorfoz 04 adlı düzlem anamorfozda, iki ayrı fotoğraf birleştirilerek tek kompozisyon oluşturulmuştur. Mevcut hareketten, bir diğer harekete geçiş ve birbiri içine geçişli formlar, dinamik yapıyı oluşturan öğelerdir. Bu görüntü, resmin sağ veya sol tarafından izlenebilir. Resim, izleyicinin göz hizasında bir düzleme monte edilir. Resmin sağ taraftan gösterilmiş hali şekil 3.10.'da yer almaktadır. Anamorfoz 04 isimli çalışmada, kadın ve kadın bedenine yönelik denetim eleştirilmektedir.

Şekil 3.10. Anamorfik 04, Düzlem
anamorfoz, avantaj noktasından görünüm,
2019

Şekil 3.11. Anamorfik 05, Silindir anamorfoz, tam karşıdan görünüm, 50x50 cm, 2020

Günümüzde beden kusurları cerrahi yolla veya boyalarla örtülmeye, kapatılmaya çalışılmaktadır. Böylece birey, genel toplumsal normlara göre şekillendirdiği bedeni saygınlık görme, statü edinmede aracı olarak kullanabilir. Bedenin fizyolojik değişiminde toplumun bakışı önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda beden, toplum tarafından tüketilen, şekillendirilen akışkan bir olgudur. Bu olgu toplumsal unsurlar tarafından kurgulanmakta ve yeniden üretilmektedir.

Anamorfik 05 adlı çalışma, kadın bedeninin sosyolojik konumunu ve sınırlarını belirleyen ideolojik yapılaşmaya karşıt bir tavırla ortaya koyulmuştur. İzleyici, beden imgesini keşfetmeye yönelik eylemi gerçekleştirirken, ideolojik yapılaşmanın bedenin biçimindeki deformasyonuna şahitlik eder. Beden imgesi sabittir, değişen veya parçalanmış parçalar yoktur. Burada sadece imgenin yansıma üzerindeki izdüşümleri değişmektedir. Yani beden hep aynıdır fakat bakış farklılaşmaktadır. Şekil 3.12.'de Anamorfik 05 adlı

çözümlemede yer alan kusurlu görünüm, silindir ayna materyali ile anlamlı biçime kavuşur. Anamorfik 05 isimli çalışma, güümüzde beden kusurlarının kozmetik ürünlerle kapatılıp, kusurların boyalarla örtülmeye çalışılmasına dikkat çekmek amacıyla ortaya koyulmuştur. Resimde dipten gelen koyu renkler, figürü sarmalamayıp ele geçirmeye çalışan kapitalist anlayışa gönderme yapmaktadır.

Şekil 3.12. Anamorfik 05, Silindir anamorfoz, avantaj noktasından görünüm, 50x50 cm, 2020

Şekil 3.13. Anamorfik 06, Düzlem anamorfoz, tam karşıdan görünüm, 90x130 cm, 2017

Toplumsal veya kültürel değerlere göre beden, yargılanabilir, kutsallaştırılabilir, yüceltilebilir veya cezaya tabi tutulabilir. Toplumun belli bir düzende tutulması ve sürdürülmesini amaçlayan ideolojiler, bedeni şekillendiren somut öğelerdir. Kadın bedenine ilişkin yapılan çeşitli söylemler, sosyal ve kültürel izleri içinde barındırmaktadır. Anamorfik, içsel duygularımızın somutlaşmasına olanak sağlamaktadır. Yağlıboyanın akışkan, şekillendirilebilir yapısı tuval yüzeyinde iz, doku, darbe yaratmayı mümkün kılmaktadır (bk. Şekil 3.14.). Anamorfik 06 adlı anamorfik çözümleme, William Scrots tarafından 1546 yılında yapılan İngiltere Kralı VI. *Edward* tablosundan esinlenilerek ortaya koyulmuştur (bk. Şekil 3.13.).

Şekil 3.15. Anamorfik 06,
Düzlem anamorföz, avantaj
noktasından görünüm, 2017

Anamorfik çözümlelerde, bireyin yalnızlığını ifade etmesini sağlaması için figür tek başına resmedilmiştir (bk. Şekil 3.15.). Aynı zamanda portrede, suskun ve sakin bir ifade yakalanmaya çalışılmıştır. İki boyutlu yüzey ile gerçek yaşam arasında soyut bir bağ

kurmak amacıyla figürün bakışlarına vurgu yapılmıştır. İzleyici ile göz göze gelmeyen portre, izleyiciyi orada ne var? oradaki kim? gibi sorgulamaya yöneltmektedir.

Şekil 3.16. Anamorfik 07, Silindir ayna anamorfoz, tam karşıdan görünüm, 35x40 cm,2019- 2020

Şekil 3.17. Anamorfik 07, Silindir ayna anamorfoz, avantaj noktasından görünüm, 2019-2020

Tez kapsamında gerçekleştirmiş olduğum ilk silindir ayna anamorfoz çalışmam şekil 3.17.'de gösterilmektedir. Bir dizi fotoğraf çekiminin ardından kareler ızgarası tekniği ile fotoğraflar, anamorfik resme dönüştürülmüştür. Hans Holbein'in kurukafasından esinlenerek gerçekçi bir üslup ile ortaya koyulmuştur (bk. Şekil 3.17.).

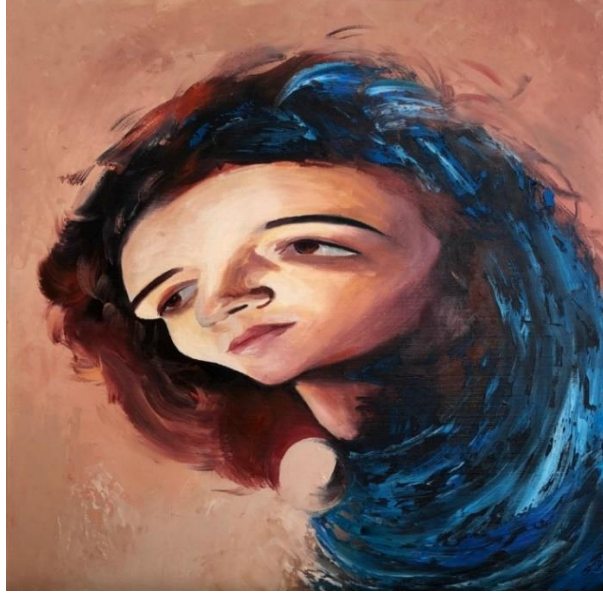
Şekil 3.18. Anamorfik 08, Düzlem anamorfoz, 120x140 cm, 2018

Anamorfik 08 adlı düzlem anamorfozunda, resmin sağ tarafındaki portre uzatmayma yöntemi ile anamorfik görüntüye dönüştürülmüştür (bk. Şekil 3.18.). Resmin sol tarafındaki portre tam karşıdan izlendiğinde doğru iken sağdaki portre ancak avantaj noktasından görülebilir (bk. Şekil 3.19.). Böylece tek yüzeyde formlar farklı algılanabilir. Anamorfik yöntem, görmeye ilişkin alışmışlıklarımızın dışına çıkarak yeni ifade biçimleri sunabilir.

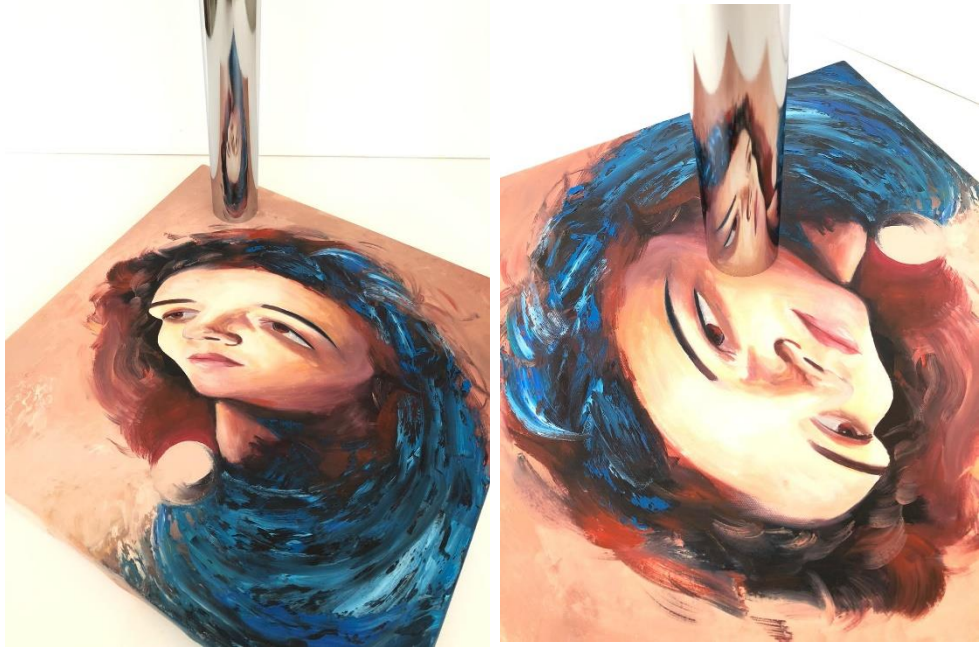
Şekil 3.19. Anamorfik 08, Düzlem
anamorfoz, avantaj noktasından görünüm,
2018

Şekil 3.19.'da yer alan Anomorfik 08 adlı avantaj noktasından gösterilen düzlem anamorfozda, izleyici iki portre ile karşılaşmaktadır. Bakışın değişmesiyle beraber portrelerden biri doğru konuma erişirken, diğerinin dikey olarak uzayıp biçimi bozulmaktadır (bk. Şekil 3.19.). Eller, kadına ve kadın bedenine yönelik denetim ve sömürüye karşı gelişi simgelemektedir. Bakışlar diğerler çalışmalarda olduğu gibi izleyici ile temas etmemektedir.

Şekil 3.20. Anamorfik 09, Silindir ayna anamorfoz, tam karşıdan görünüm, 50x50 cm, 2020

Silindir ayna anamorfozu silindir aynanın farklı konumlandırılmasıyla izleyene birden çok görüntü sunabilir (bk. Şekil 3.21.). Yanılsama yaratma için bir kompozisyon oluşturulduğunda ayna, birden çok kompozisyon oluşturma imkanı tanır.

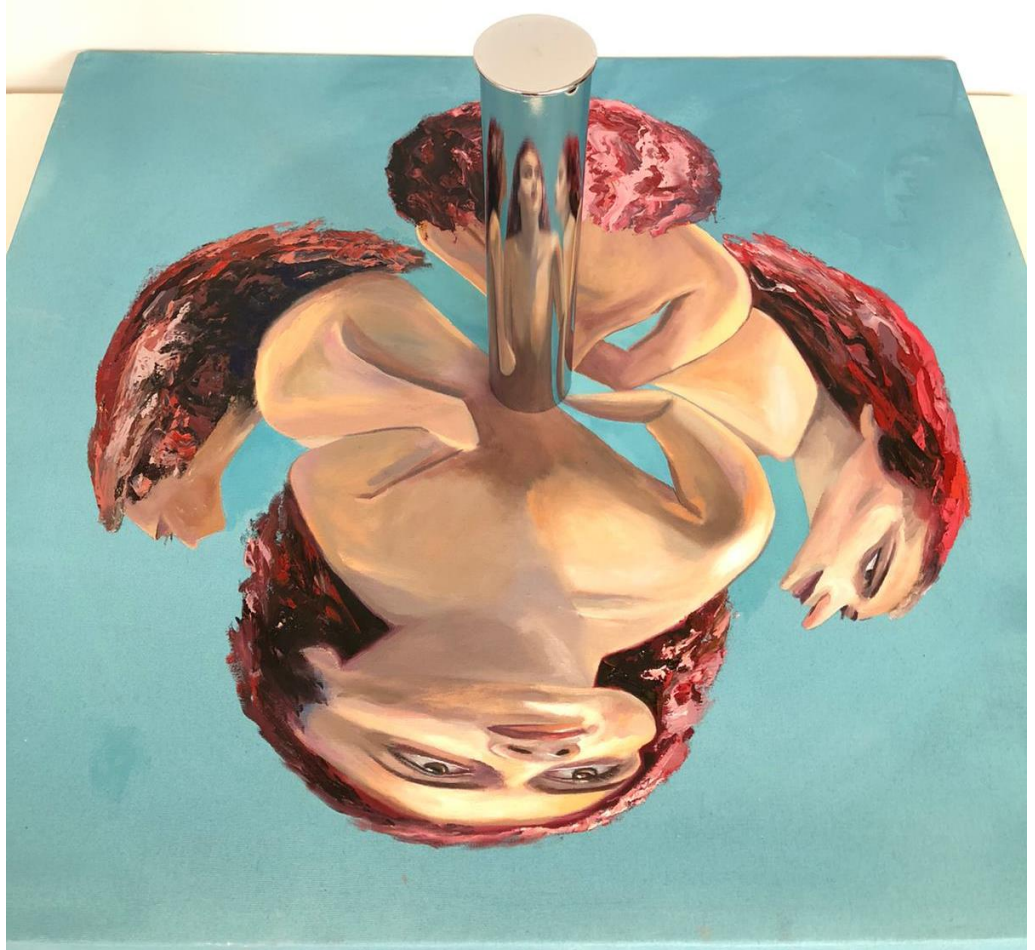
Şekil 3.21. Anamorfik 09, Silindir ayna anamorfoz, silindir aynanın farklı konumlandırılması 50x50 cm, 2020

Şekil 3.23. Anamorfik 10, Silindir ayna anamorfozu tam karşıdan görünüm,120x120 cm, 2020

Anamorfik 10 adlı çalışmada diğerlerinden farklı olarak, tüm tuval yüzeyine yayılmış bir resim görüntüsü ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Şekil 3.22.'de gösterilen dört ayrı figürden oluşan anamorfik resim, bir kişinin dört farklı açıdan fotoğraflanması ve bu fotoğrafların dijital ortamda bir araya getirilerek anamorfik çizim haline dönüştürülmesiyle oluşturulmuştur. Resme tam karşıdan bakıldığında dairesel bir hareket algılanmaktadır. Resim yüzeyinde figürlerin olduğu kısmen algılanabilmektedir. Resmin gerçek görüntüsünün ortaya çıkarılması için silindir ayna tam ortada konumlandırılır. Böylece ayna yüzeyine görüntü yansır. Resmin çevresinde tam tur atıldığında sürekli olarak değişen imge, izleyiciyle bütünlük sağlar. Dört ayrı açıdan figürün yer aldığı bu anamorfoz çözümlemenin aynadaki yansımada en fazla üç farklı figür görülebilmektedir. İzleyici yerini ne kadar değiştirirse de dört ayrı figür aynı anda

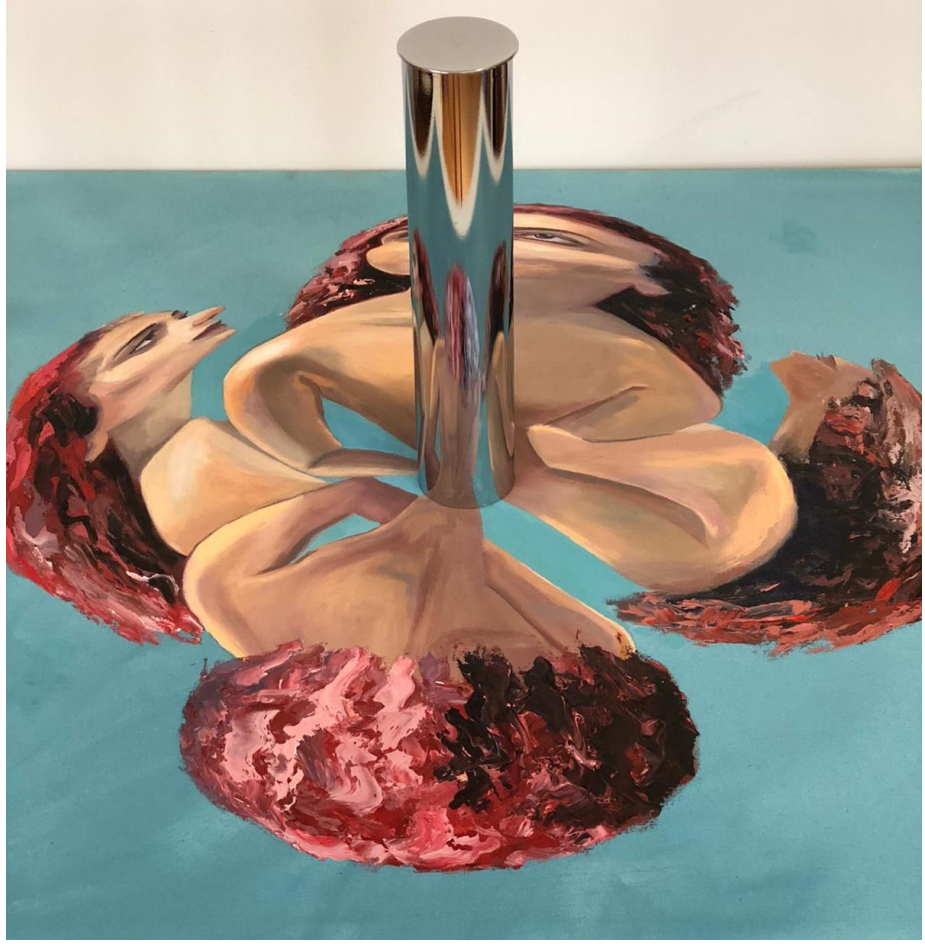
izlenemez. Yüzeydeki resim ve yansıyan görüntü arasındaki farklılığın, izleyeni çelişkiye düşürmesi beklenmektedir.

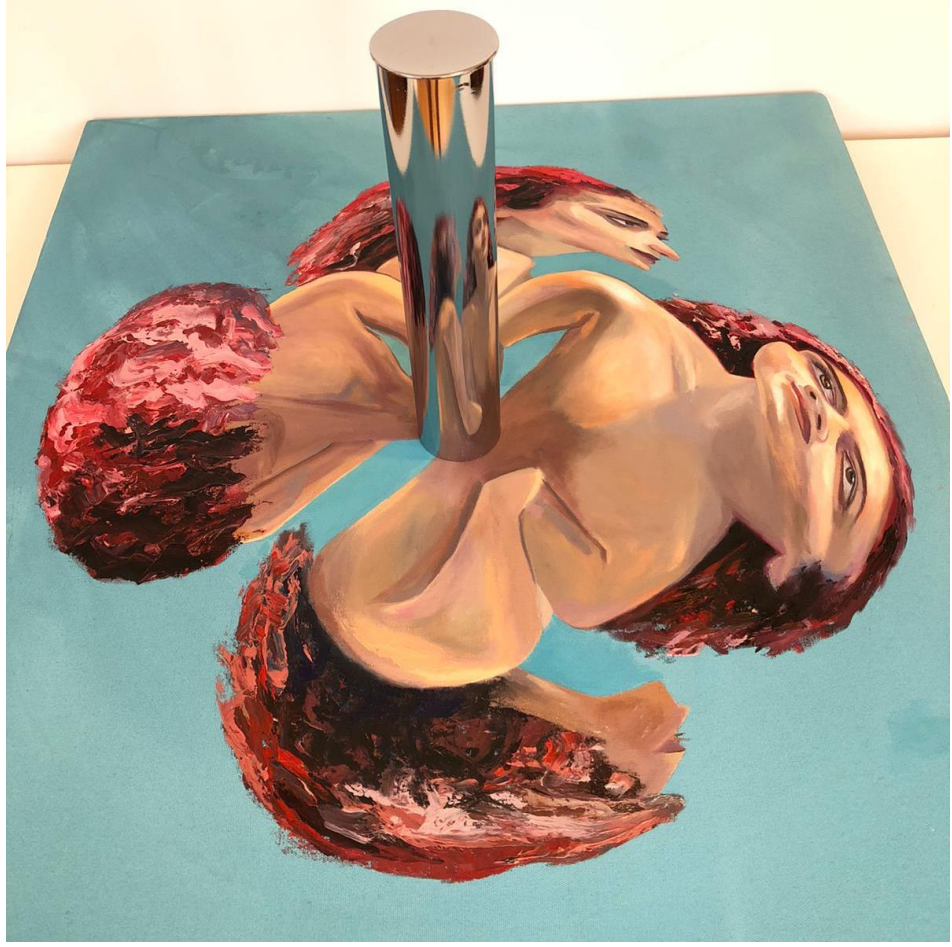
Şekil 3.24. Anamorfik 10, Silindir ayna anamorfozu, 1. Plandan görünüm, 2020

Şekil 3.25. Anamorfik 10, Silindir ayna anamorfozu, 2. Plandan görünüm, 2020

Şekil 3.26. Anamorfik 10, Silindir ayna anamorfozu, 3. Plandan görünüm, 2020

Şekil 3.27. Anamorfik 10, Silindir ayna anamorfozu, 4. Plandan görünüm, 2020

Şekil 3.28. Anamorfik 11, Düzlem anamorfoz, tam karşıdan görünüm, 35x50 cm, 2019

Anamorfik 11 isimli çalışma, Hans Holbein'in *The Ambassadors* (Büyükelçiler) isimli eserinden esinlenilerek ortaya konulmuştur. Tuval yüzeyine çapraz olarak yayılmış olan görüntü, resmin sağ üst çaprazından görülebilir. Resmin pozisyonunu değiştirildiğinde, resim kendi kimliğine kavuşmaktadır. Portrenin içinde, silik şekilde bir portre daha bulunmaktadır. Bu iç içe geçmişlik, kadın ve kadın bedenine yönelik tarihsel kültürel söylem, algı ve toplumsal bakışın bir temsili olarak görülebilir.

Şekil 3.29. Anamorfik 11, Avantaj noktasından görünüm, 2019

SONUÇ

Anamorfik yaklaşım, sanat ve matematiği harmanlayan, perspektif kurallarına dayalı olarak yanılısama yaratma temelli çözümlenleri içermektedir. Anamorfik çözümlenlerin, tasarı geometrisi ve nesne izdüşümlerine yönelik yapısı, bilimsel yönünü de ortaya koymaktadır. Yapılan araştırma neticesinde, anamorfik kavramının literatürde algı, yanılısama, perspektif, gerçekçilik, giz, sanat, geometri gibi başlıklar altında incelendiği görülmüştür.

Perspektifin keşfiyle rastlantısal olarak ortaya çıkan anamorfik metodun sanattaki ilk dönem örneklerine, Leonardo da Vinci'nin anamorfik görüntüler oluşturmaya yönelik denemelerinde rastlamaktayız. Terimin literatürde ilk kullanımına ise, ünlü matematikçi J. F. Nicéron tarafından, düzlem anamorfozu kategorisinde geliştirilen kareler ızgarası yöntemiyle gerçekleştirdiği uygulamalar sonucunda rastlanmaktadır. Leonardo'nun denemeleriyle sanatta yerini bulan anamorfik yöntem, on altıncı yüzyılda bir nevi rönesansın manifestosu olarak da nitelendirilen Hans Holbein'in "Büyükelçiler" tablosu ile popülerlik kazanmıştır.

Erken dönem anamorfik eserlerde, gizli mesajlara, politik söylemlere, erotik görüntülere veya dini temalara yer verilirken, rönesans sanatçılarından Hans Holbein'in çalışmalarıyla birlikte anamorfik yöntemin, izleyicide merak duygusunu uyandırmak, izleyiciyi şaşırtmak amacıyla kullanımı dikkat çekmektedir. Anamorfoz, 15. ve 16. yüzyıl sanatçıları tarafından bilim ve din arasındaki karşıt diyalogun bir temsili olarak kullanımıyla karşımıza çıkmaktadır. Anamorfik yöntemin, 17. ve 18. yüzyıllarda zirveye ulaşmakla birlikte 19. yüzyılın başlarında ise dekoratif amaçlı kullanımından dolayı değerini kaybettiğini görmekteyiz. Başlangıçta resim sanatıyla ön plana çıkan anamorfik yöntem, ardından mimari, sokak sanatı, endüstri ürünleri, reklamcılık gibi birçok alanla da ilişkili olarak kendine yer bulmaktadır.

Günümüzde ise gelişen teknolojinin sunduğu olanaklar dahilinde, üç boyutlu yazılım ve benzeri dijital ortamların işe koşulduğu anaomorfik çözümlenlere dayalı çarpıcı çalışmalara rastlamaktayız. Bu sınırları eriyen disiplinler arası sanat anlayışı, anamorfozun ifadesel diline de katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda anamorfik yaklaşım

da kendi içinde, “tersine bakış” açısıyla, bakışın yeniden inşasını şekillendiren disiplinler arası bir yapı sergilemektedir.

Geleneksel resme bakış noktasında yenilikler sunan yöntem, sanatçının izleyiciye vermek istediği mesajı kendi ifade biçimiyle aktarmasını mümkün kılmaktadır. Doğası gereği alışılmışın dışında bir görmeyi vurgulayan anamorfik görüntü, izleyiciyi klasik seyirden çıkartıp, aktif bir izleyiciye dönüştürmektedir. İzleyici, anamorfik resim, heykel, enstelasyon veya herhangi bir görüntü karşısında kendi konumunun öneminin farkına varmaktadır. Anamorfğin tersine bakış anlayışı, sanatçıların aynı zamanda eleştirel ifade aracı haline gelebilir. Bu yönüyle anamorfik yöntem, sadece görsel yanılsama yaratmak için değil, aynı zamanda öznel bir ifade sunma aracı olabilir. Aynı zamanda anamorfik yaklaşım birden fazla kompozisyon konumlandırabilme olanağı ile de çok katmanlı/anamlı bir yapı sunmaktadır. Böylelikle sanatla olan ilişkisinde anamorfozun, tasvir edilenin ötesinde bir anlam yaratma yönüyle günümüz sanat anlayışında güçlü bir ifade aracı olarak kullanılabilceği sonucuna varılmaktadır. Bir ifade aracı olarak kullanılabilceği sonucundan yola çıkarak tez çalışması kapsamında üretilen anamorfik çözümlenmeleri içeren uygulamalar, tezin kuramsal yaklaşımına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Ortaya koyulan uygulamalardaki anamorfik çözümlenmeler, tarihsel ve kültürel olarak kadın ve kadın bedenine yapılan çeşitli söylemi, algıyı ve toplumsal bakışı sorgulayan/sorgulatan bir metafor olarak yer almaktadır.

Görmek ve bakmak kavramlarından esinlenerek oluşturulan “Bakış” serisinde, beşi düzlem anamorfoz ve altısı silindir ayna anamorfoz türü olmak üzere on bir adet yağlıboya resim yer almaktadır. Çalışmalar, bir dizi fotoğraf çekiminin ardından çekilen fotoğraflarla, J. F. Nicéron’un kareler ızgarası yöntemi kullanılarak oluşturulan eskizlerin, anamorfik çizimlere dönüştürülmesiyle gerçekleştirilmiştir. Düzlem anamorfoz yöntemine dayalı olarak ortaya koyulan anamorfik çözümlenmeler, izleyiciye verilmek istenen mesajı resmin sağ veya sol açı noktalarından iletmeyi hedeflemektedir. Silindir ayna anamorfik çözümlenmelerin ortaya çıkması için ise izleyicinin ayna üzerindeki yansımayı algılaması ve çözümlenmesi gerekmektedir.

Bu yüksek lisans tez çalışması süresince anamorfik kavramı ile ilgili kitap, makale, elektronik kaynaklar ve bilimsel araştırmalardan faydalanılmıştır. Yapılan literatür

taraması sonucunda ulusal kaynaklardaki anamorfik kavramına ilişkin araştırmaların kısıtlı olduğu görülmüştür. Bu yüzden bu çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tez kapmasında gerçekleştirilen uygulamalar yağlıboya resim çalışmalarıyla sınırlı tutulmuştur. Ancak, hem farklı disiplinleri harmanlamaya uygun disiplinler arası yapısı, hem farklı malzemeleri işe koşabilecek doğası, hem de birden fazla kompozisyon konumlandırabilme olanağı ile anamorfik yaklaşımın, enstalasyon, video, kinetik sanat ve benzeri günümüz sanat disiplinleriyle ilişkilendirilebilecek bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, bu araştırmanın ve araştırma kapsamında üretilen anamorfoza dayalı uygulama çalışmalarının, kapsamının daha da genişletilmesi ve sınırlılıkların ortadan kaldırılması sonucunda bir sonraki çalışmalara önayak olması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

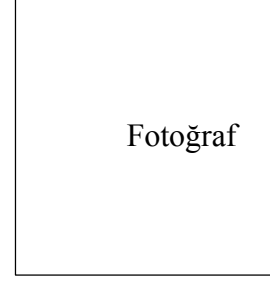
- Akarsu, B. (1998). *Felsefe terimler sözlüğü*. İstanbul: İnkilap Kitabevi.
- Akbulut, U. (2009). Ural Akbulut yazılar. *Ayna ilk kez 8000 yıl önce Anadolu'da yapıldı* (s. 1-4) Erişim: 29 Aralık 2020, <http://uralakbulut.com.tr/?p=33&lang=tr>
- Akyol, Ö. ve Polatoğlu, Ç. (2017). Kadın bedeninin değişen toplum düzenlerinde mimari tasarıma yansımaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*. (10). 1-23.
- Anonymous, (2010). Anamorphic art. *A special intance of perspective*. Erişim tarihi: 28 Ağustos 2020, <https://anamorphicart.wordpress.com/2010/04/22/quick-and-dirty-methods/>
- Anonymous, (2013). Widewalls. *Biography of Patrick Hughes* Erişim: 20 Eylül 2020, <https://www.widewalls.ch/artists/patrick-hughes/artworks>
- Anonymous, (2014). Optical illusions. *Incdredible anamorphic sculptures by Jonty Hurwitz* Erişim: 3 Mart 2020, https://www.boredpanda.com/anamorphic-sculptures-jonty-hurwitz/?utm_source=google&utm_medium=organic&utm_campaign=organic
- Anonymous, (2016, June). Widewalls. *Biography of Felice Varini* Erişim: 14 Eylül 2020, <https://www.widewalls.ch/artists/felice-varini>
- Anonymous, (2020, September). Plexpage. *Anamorphosis* Erişim: 30 Ağustos 2020, <https://plex.page/search/Anamorphosis>
- Anonymous, (2020). Tim Noble and Sue Webster. *Art works for change* Erişim: 29 Ağustos 2020, <https://www.artworksforchange.org/portfolio/tim-noble-and-sue-webster/>
- Anonymous, (2020). Jonty Hurwitz. *Frogs are endangered*, Erişim: 17 Ağustos 2020, <https://www.saatchiart.com/art-collection/Frogs-are-endangered/79671/40133/view>
- Anonymous, (2020). History of anamorphic. *The Holbein gate and the secret marriage of Anne Boleyn* Erişim: 9 Nisan 2020, <https://thetudortravelguide.com/2020/01/25/the-holbein-gate-the-secret-marriage-of-anne-boleyn/>
- Ata, Ö. (2015). *Anamorfik sanat üzerine araştırmalar ve seramik uygulamaları*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı, İzmir.
- Baltrusaitis, J. (1977). *Anamorphic art*. New York: Harry N. Abrams, INC.
- Bars, R. N. (2017). *Sanatın mekansallaşması ve enstalasyon*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bendon, M. (2018). Anamorphic. *The power of anamorphic artworks* Erişim: 1 Eylül 2020, <https://www.mediagang.co.uk/blog/power-of-anamorphic-images>
- Bilgin, R. (2016). Geleneksel ve modern toplumda kadın bedeni ve cinselliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 26 (1). 219-243.
- Collins, D. L. (1992a). Anamorphosis and the eccentric observer. *Leonardo*, 25 (1-2). Erişim: 15 Ağustos 2020, <https://www.asu.edu/cfa/art/people/faculty/collins/Anamorph.html> Selected Projects and Exhihttps://www.asu.edu/cfa/art/people/faculty/collins/
- Collins, D. L. (1992b). Anamorphosis and the eccentric observer: History, technique and current practice. *Leonardo*. 25 (2). 179-187.
- Çolak, D. P. (2019). *Güncel sanatta anlam dönüşümü*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Di Lazzaro, P., et al. (2019). The interdisciplinary nature of anamorphic images in a journey through art, history and geometry. *Journal of Mathematics And The Arts*. 13 (4). 353-368.
- Durukan, Ş. (2018). Şiirin aynası aynanın hafızası. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 19 (41). 1-8.
- Edman, I. (1991). *Sanat ve insan*. T. Oğuzkan (çev.), İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Empler, T. (2017). Anamorphosis and contemporaneity. *The Desing Journal*. 1-17.
- Erdi, E. B. (2018). Metafor olarak ayna. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*. 1473-1479.
- Eroğlu, K. Z. (2018). Halid Ziya romanlarında kimlik ve ayna. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (34). 41-72.
- Simon, M. (2019). Anamorphism. *Esther M. Zimmer and Lederberg Erhard Schön vexierbild decrypted political anamorphism* Erişim: 13 Eylül 2020, <http://www.estherlederberg.com/EImages/Extracurricular/Renaissance+Baroque/Perspecti ve+Art/Anamorphisms/Schon%20vexierbild%20political%20.html>
- Gabriel-Randour, C. and Drabbe, J. (2001). *Cabri et les anamorphoses* Erişim: 31 Ağustos 2020, http://www.wg.uni-klu.ac.at/stochastik.schule/ICTMT_5/ICTMT_5_CD/Special%20groups/Gabriel_frz.htm
- Gardner, M. (1988). *Time travel and other mathematical bewilderments*. New York: W. H. Freeman And Company.
- Genç, A. ve Sipahioğlu, A. (1990). *Görsel algılama, "sanatta yaratıcı süreç"*. İzmir: Sergi Yayınevi.
- Gezen, M. C. (2016). *Cumhuriyetten günümüze türk resminde eşzamanlı devinim*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gombrich, E. H. (1992). *Sanat ve yanılsama resim yoluyla betimlemenin psikolojisi*. A. Cemal (çev.), İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Güler, E. (2013). *Anamorfik tekniğin çağdaş temsilcisi Istvan Orosz Güler Sanat'ta*. Ankara: Güler Sanat.
- Hall, L. (2020). *Scientist of the day-Emmanuel Maignan* Erişim: 28 Ağustos 2020, <https://www.lindahall.org/emmanuel-maignan/>
- Hideko, I. (2009). Another solution to the polyhedron in Dürer's melencolia: A visual demonstration of the delian problem. *The Japanese Society for Aesthetics*. 179-194.
- Hodge, S. (2019). *Sanatın kısa öyküsü*. D. Öztok, (çev.) İstanbul: Hep Kitap.
- Hunt, J. L. (2009). The channel anamorphosis. *Journal of Mathematics And The Arts*. 13 (1). 19-31.
- Hurwitz, J. (2020). The art of Jonty Hurwitz. *Biography of Jonty Hurwitz*. Erişim: 06 Mart 2020, <https://jontyhurwitz.com/bio>
- Kaufman, L. (1974). *Sigh and mind an introduction to visual perception*. Toronto: Oxford University.
- Keleşoğlu, B. ve Uygungöz, M. (2014). Sanat ve tasarımda anamorfik görüntüler. *Sanat ve Tasarım Dergisi*. 7 (7). 1-18.
- Kent, P. (2010). Stenope-the representation of space. *Art of anamorphosis* Erişim: 29 Ağustos 2020, <https://www.anamorphosis.com/stenope.html>

- Kınay, C. (1993). *Sanat tarihi*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Kirsti, A. (2007). *The geometry of an art*. New York: Springer.
- Kocalan, M. (2018). *Bir güncel sanat pratiği olarak algı yanılması*. Sanatta Yeterlilik Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kocalan, M. ve Türkdoğan, T. (2018). Çağdaş sanatta bir yanılama tekniği: 'Anamorfoz' ve Felice Varini. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*. 527-541.
- Kurucu, V. (2006). *Yansıyan-yansıtılan ilişkisi bağlamında resimde ayna*. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Mehla, D. (2020). *The 3D oil portraits of spanish artist turn young faces into old and vice versa* Erişim: 8 Eylül 2020, <https://awesomebyte.com/the-3d-oil-portraits-of-spanish-artist-turn-young-faces-into-old-and-vice-versa/>
- Mortillaro, K. (2015). Mathematics and arts 3D anamorphic sculpture and the s-cylindrical mirror. *Recreational Mathematics Magazine*. (4). 49-61.
- Nazlı, A. (2015). "Kadın bedeni ve istismarı". F. Z. Fidan ve D. Alptekin (ed.). *Kadın bedeni ve toplumsal izdüşümleri: Sosyolojik bir bakış*. (s. 33-55). İstanbul: İstanbul Opsiyon Yayınları.
- Odabaş, S. (2005). Modern beden kültüründe güzellik salonlarının yeri: Ankara örneği. *Toplum ve Bilim Dergisi*. (104). 153-181.
- Orosz, I. *The angle of our vision: About and a propos anamorphosis*. Takacs, F. (çev.). Erişim: 8 Ağustos 2020, http://kepes.society.bme.hu/art-science/Istvan_Orosz_-_The_Angle_of_Our_Vision.pdf
- Öztürk, N. (2012). *Bir beden sosyolojisi problemi olarak namus kavramı ve kadın bedeni*. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Patowary, K. (2011). *Anamorphic artworks of Awtar Singh Viridi* Erişim: 16 Eylül 2020, <https://www.amusingplanet.com/2011/02/anamorphic-artworks-of-awtar-singh.html>
- Sankır, H. (2010). Eril tahakküm ve üstün erillik olgusunun plâstik sanatlar alanında toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumuna etkileri üzerine sosyolojik bir değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar e-dergisi*. 1-17.
- Sankır, H. (2010). Toplumsal cinsiyet rollerinin anlamlandırılmış biçiminin "kadın sanatçı kimliği"nin oluşum sürecine etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar Dergisi*. 1-26.
- Serinken, D. N. (2016). Anaerkil toplumun sonu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 9 (42). 1070-1076.
- Sümer, N. (2017). Mitolojik ve dinsel bir simge olarak ayna. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 10 (52). 1367-1375.
- Şenol, T. (2017). *Görmenin morfolojisi: Soyut-geometrik olasılıklar ve anamorfik oluşumlar*. Sanatta Yeterlilik Tezi. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Erzurum.
- The National Gallery (2020). Samuel van Hoogstraten. *A peepshow with views of the interior of a dutch house* Erişim: 10 Eylül 2020, <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/samuel-van-hoogstraten-a-peepshow-with-views-of-the-interior-of-a-dutch-house>
- User, İ. (2010). "Kadın ve bedeni". Y. İnceoğlu (ed.). *Biyoteknolojiler ve kadın bedeni*. (s. 133-169). İstanbul: Ayrıntı.

- Usta, A. (2015). Ahmet Usta'nın defteri. *Mağara sanatı-1. bölüm Lascaux mağarası* Erişim: 13 Ağustos 2020, <https://ahmetustanindefteri.blogspot.com/2015/01/Cave-Art-Lascaux-Magarasi.html>
- Ülker, D. (2014). *Mekan yanılısamasından resim yüzeyine espas*. Sanatta Yeterlilik Tezi. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Ümer, E. (2018). Lacancı bakış kavramı ve imgenin bakışı. *Yıldız Journal Of Art And Desing*. 47-66.
- Yaman, Ö. M. (2012). Ataerkil kapitaist toplumda kadın bedeni. *Toplum ve Hekim*. 27 (4). 274-281.
- Yiğit, F. (2019). Ayna sembolü çerçevesinde metafiziksel anlatımlar: İbnü'l-Arabi örneği. *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 6 (12). 248-266.
- Yüksel, R. (2002). Plastik sanatlar ve algıda yanılısama. *Anadolu Sanat Dergisi*. 176-197.
- Wenner, K. (2020). Kurt Wenner master artist. *Biography of Kurt Wenner* Erişim: 13 Şubat 2020, <https://kurtwenner.com/biography/>

ÖZ GEÇMİŞ

Emel GÜVEN, 05.03.1994 tarihinde Artvin'in bir ilçesi olan Ardanuç'ta doğdu. Rize Türk Telekom Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi'ni bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliği'nden 2016 yılında mezun oldu. 2021 yılında OMÜ LEE Resim bölümü Yüksek Lisans programını bitirdi. Mezuniyetinden bu yana çeşitli kurumlarda resim öğretmeni olarak görev almaktadır.

İletişim Bilgileri

E mail: emelguvenart@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-7804-2479